

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 1, 2

JANUAR ◊ 1938 ◊ FEBRUAR

LETO 61

Poročilo o naših jubilejnih proslavah.

Jubilejni proslavi Anton Foersterjeve stoletnice in 60letnice Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo sta se v določenem času od 7. do 20. novembra 1937 v redu in dostojno izvršili.

7. novembra dopoldne se je vršila v mali filharmonični dvorani otvoritev Foersterjeve razstave. Priredila jo je Glasbena Matica, organiziral pa vodja njenega Folklornega zavoda g. France Marolt. Pri tem sta mu pomagala prof. Saša Šantel in matični arhivar Slavko Koželj. Razstava je nudila poučen in mikaven pogled v Foersterjevo mnogostransko glasbeno delo. Velik del razstave so tvorile Foersterjeve skladbe v rokopisih in izdajah. Velika zanimivost razstave je bil Foersterjev rodovnik šestih rodov, sestavljen od Fr. Marolta. Na razstavi so bile tudi slike raznih naših glasbenikov in drugih mož, ki so bili v pomembnih stikih s Foersterjem. To in še marsikaj drugega je bilo razstavljenega in je dobro pokazalo Foersterja kot umetnika in človeka, hkrati njegovo dobo. Razstava je bila uvedena z nekaj glasbenimi nastopi Slovenskega vokalnega kvinteta, pianistinje ge. Marte Osterčeve in sopranistke Ljudmile Polajnarjeve. Razstavo je otvoril predsednik Gl. Matice g. dr. Vladimir Ravnihar, kratek pregled je podal g. France Marolt. Razstava je bila odprta en teden in si jo je ogledalo okrog 2000 obiskovalcev.

7. novembra popoldne je bil v stolnici cerkveni koncert. Foersterjeve izbrane, značilne cerkvene zborovske skladbe so izvajali trije ljubljanski cerkveni pevski zbori: sv. Jožefa, sv. Cirila in Metoda in stolni, deloma skupno deloma posamič. Petje so vodili gg. prof. Matija Tome, Anton Lavrič, Ludvik Puš in stolni dekan dr. Franc Kimovec. Petje sta spremljala ravnatelj stolnega kora msgr. Stanko Premrl in ga. Ana Lavrič. Samostojne orgelske točke sta izvedla gg. Premrl in Tome, in sicer prvi lastni preludij in fuga v Es ter Hladnikovo Meditacijo; drugi lastno skladbo: uvod in fuga na »Ite missa est«. Izvajanja so bila prav dobra, deloma izborna; posebno so učinkovali skupni zbori. Tudi samostojne orgelske točke so jako skladno vpadale v celotni koncertni okvir in bile izvrstno podane. Obisk poldrugo uro trajajočega koncerta je bil dokaj dober.

Naslednji dan, 8. novembra 1937, je bila v stolnici slovesna maša, ki jo je ob asistenci gg. bogoslovcev opravil g. stolni kanonik Josip Šiška. Pri maši je stolni pevski zbor izvajal Foersterjevo Missa »Quilisma« s spremljevanjem orgel in orkestra. Sodelovalo je 14 vojaških godbenikov in štirje civilni. Petje je vodil g. stolni dekan dr. Kimovec, orglal ravnatelj Premrl. Razen maše (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus), ki je napravila

mogočen vtis in so se vsi deli izkazali kot velika umetniška enota, so bili izvajani še koralni introit (>Gaudeamus omnes in Domino<) in Foersterjevi skladbi: gradual >Timete Dominum< in ofertorij >Justorum animae<. Pevsko in glasbeno izvajanje slovesne maše je želo splošno priznanje in veliko pohvalo.

Po slovesni maši, ki je veljala kakor Foersterjevi stoletnici istotako 60 letnici Cecilijinega društva v Ljubljani, se je vršil v veliki dvorani knezoškofijskega dvorca slavnostni občni zbor Cecilijinega društva. Udeležili so se ga: sedanji društveni pokrovitelj prevz. gospod knezoškof dr. Gregorij Rožman, od Foersterjeve družine oba sinova: višji sodni svetnik v p. dr. Vladimir in univ. prof. inž. Jaroslav s soprogo, ter Foersterjeva hči gospa Ljudmila Mankoč; predsednik Glasbene Matice in ljubljanski podžupan dr. Vl. Ravnihar, stolni dekan dr. Franc Kimovec, stolni kanonik Alojzij Stroj, novo-meški kanonik Fran Ferjančič, prior stiških cistercijanov p. Evgen Fiderer, zastopnik Hubadove župe dr. Švigelj, zastopnik Prosvetne zveze univ. prof. dr. Lukman, zastopnika Pevske zveze, predsednik katehet Lavrič in pevovodja prof. Bajuk, skladatelja dr. Gojmir Krek in Zorko Prelovec, celjski župan Mihelčič, mariborski stolni kapelnik in ravnatelj orglarske šole Gašparič in drugi odličniki. Posebno številna udeležba je bila od strani naših organistov in pevovodij. Udeležence občnega zbora je pozdravil sedanji društveni predsednik msgr. Viktor Steska in imel nato sledeč govor:

Reformator cerkvene glasbe dr. Witt je leta 1876 sklical v Gradec občni zbor Cecilijinega društva. Iz ljubljanske škofije so se udeležili tega občnega zbora gg. profesor Foerster, p. Hugolin Sattner, p. Angelik Hribar in Miroslav Tomc. Ti so se za cecilijansko idejo tako navdušili, da so na povratku sklenili, da ustanove tudi v Ljubljani Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo. In res, že leta 1877 je bilo društvo ustanovljeno. Za predsednika je bil izvoljen prošt dr. Anton Jarc, viš. šol. nadzornik v pok., ki je potem vodil društvo skoro 20 let, dokler ni zaradi starosti odstopil. Za njim je prevzel predsedstvo prof. Janez Gnjezda, ki je predsedoval do svoje smrti leta 1904. Naslednik mu je bil stolni kanonik dr. Andrej Karlin do svojega odhoda iz Ljubljane leta 1910, ko je nastopil škofijsko stolico v Trstu, potem pa p. Hugolin Sattner, ki je leta 1931 odstopil zaradi bolehnosti.

Društvo brez glasbe pa bi bilo mrtvo. Zato so ustanovniki takoj prvo leto začeli izdajati list >Cerkveni Glasbenik<, ki obenem z društvom obhaja letos 60 letnico. Prvi urednik lista je bil Janez Gnjezda, glasbenega dela pa Anton Foerster; potem dr. Andr. Karlin in Ant. Foerster. Uredništvo lista in glasbene priloge je potem prevzel in vodi še danes msgr. Stanko Premrl. List je bil v začetku bolj skromen, razvil pa se je v lepo revijo, ki poučuje, bodri organiste, ocenjuje skladbe, glasbene prireditve in se ozira na vse glasbeno delovanje v naši domovini. Kje bi bili, ko bi tega lista ne imeli? Tako pa lahko trdimo, da je cerkveno petje malokje boljše kot pri nas.

Brez orglarske šole bi pa tudi ne šlo. Leta 1868 je izšel novi šolski zakon. Dotlej je bila šola ozko sklenjena s cerkvijo. Ob ustanovitvi ljudske šole so se ustanovitelji oprli na cerkev. Šola potrebuje šolskega prostora, učitelja in učiteljske plače. Vse to naj da cerkev. Kako? Pri vsaki župniji je organist, ki ima tudi svoje stanovanje in plačo. Ta bodi učitelj, naj da prostor za šolo ali naj ga dobi v župnišču, živi naj ob organistovski plači in z majhnim doplačilom države. Tako je bila ljudska šola ustanovljena in je državo stala zadnje leto pred preosnovno leta 1868 samo 6000 gld. na leto. Danes stane milijone Din.

Do leta 1868 so se morali učitelji učiti tudi orgljanja. Tedaj je to prenehalo. Stari učitelji so bili še sposobni, da so vodili cerkveno petje; mlajši ne več. Kaj sedaj? Orglarska šola naj za to poskrbi. To se je zgodilo. Šola je lepo vršila to nalogo. Vzdrževale so jo pa cerkve s svojimi doneski. Stotine organistov se je izobrazilo na tem zavodu. Šola je bila do leta 1882 v Alojzi-

jevišču, potem malo časa v gimnaziji, potem v Ahačičevi hiši na Starem trgu št. 11a, potem v hiši Vodnikov trg št. 5 in naposled v Alojzijevišču, kjer biva še sedaj.

Najprej so poučevali na orglarski šoli prof. Anton Foerster, p. Angelik Hribar in prof. Gnjezda in to neprestano blizu 30 let. Sedaj je ravnatelj tega zavoda msgr. Stanko Premrl.

Pokrovitelji Cecilijinega društva so ljubljanski škofje, ki so tudi ves čas podpirali stremljenje in delovanje te ustanove. Knezoškof dr. Janez Križostom Pogačar je društvo priporočil v Škof. listu in opozarjal na napake cerkvenih korov; knezoškof dr. Jakob Missia, sam glasbeno izobražen, je leta 1886 posebno priporočal ljudsko petje; knezoškof dr. Anton Bon. Jeglič je podal v 2. sinodi natančno navodilo za cerkveno petje in za službo organistov; sedanji knezoškof pa podpira društvo vsestransko; dokaz temu je tudi, da nam je prepustil to lepo dvorano za zborovanje in da se je zborovanja osebno udeležil.

Cecilijino društvo je priredilo tudi nekaj glasbenih tečajev in jih name-rava še nadalje prirejati, kolikor bodo gmotne razmere dovoljevale.

Da more Cecilijino društvo prospevati, mora zahvaliti Boga za blagoslov, vse dobrotnike, ki društvo gmotno in duševno podpirajo, vse učiteljski zbor, ki se trudi na orglarski šoli, vse župnije, ki pošiljajo svoje prispevke, pa tudi vse učence orglarske šole, ki pridno izpolnjujejo svoje dolžnosti.

Zato prosimo Boga, naj blagoslovi društveno delo Cerkvi na slavo in vernikom v korist.

Po končanem nagovoru je predsednik povabil prof. Matijo Tomca, da govori slavnostni govor o Antonu Foersterju. Slavnostni govornik je izčrpno opisal Foersterjevo življenjsko pot in jasno očrtal njegov pomen na polju slovenske glasbe.

Nato je msgr. Stanko Premrl kot društveni blagajnik podal najprej blagajniško, kot ravnatelj orglarske šole šolsko poročilo.

BLAGAJNIŠKO POROČILO

se nanaša: 1. na orglarsko šolo, 2. na list »Cerkveni Glasbenik«. Orglarska šola je imela v šolskem letu 1934/35 sledeče dohodke:

a) šolnina	Din	10.150—
b) prispevki župnih cerkva	„	16.824-50
c) razni prispevki, med njimi darovi za ploščo skladateljem pri Sv. Krištofu	„	1.700—
	Skupaj Din	28.674-50

Stroški:

a) razni izdatki za lokal, drva, luč, motor (nov), postrežbo, popravila instrumentov itd.	Din	9.715—
b) plače učiteljem	„	16.946—
c) muzikalije in listi	„	269-50
	Skupaj Din	26.930-50

Prebitek je znašal Din 1.744—

V šolskem letu 1935/36.

Dohodki:

a) šolnina	Din	13.110—
b) prispevki cerkva	„	22.021—
c) razni prispevki s prebitkom iz leta 1934/35	„	2.627—
	Skupaj Din	37.758—

Stroški:

a) razni (med njimi nabava 6 pihal in trobil)	Din	12.347-50
b) plače učiteljem	„	22.334—
c) prispevek Društva organistov	„	3.000—
č) muzikalije in listi	„	720—

Skupaj	Din	38.401-50

Primanjkljaj je znašal	Din	643-50

V šolskem letu 1936/37.**Dohodki:**

a) šolnina	Din	10.390—
b) prispevki cerkva	„	20.687—
c) razni	„	40—

Skupaj	Din	31.117—

Stroški:

a) razni	Din	7.210—
b) plače učiteljem	„	20.658—
c) muzikalije in listi	„	561—

Skupaj	Din	28.429—

Prebitek je znašal	Din	2.688—

Večjih podpor od države, mesta in denarnih zavodov nismo v zadnjih treh letih prejeli nikakih. Letos ob jubilejnem 60. letu obstoja Cecilijinega društva in orglarske šole smo zaprosili za podporo bansko upravo, ljubljansko mestno občino in nekaj denarnih zavodov. Upamo, da nam prošnji ne bodo odbili.

Stroški za list »Cerkveni Glasbenik« so znašali leta 1934 34.436 Din. To leto smo ostali tiskarni dolžni 1.439 Din. — V letu 1935 so znašali stroški 34.730 Din, v letu 1936 34.266 Din. Obe leti smo vse stroške točno poravnali. List se tiska v 900 izvodih, glasbena priloga v 1500 do 1700 izvodih. List se vzdržuje z rednimi naročninami, ki prinašajo letno okrog 27.000 Din; ostalo se krije z letnimi naročninami in podrobno prodajo glasbenih prilog ter darovi. List ima sedaj nekaj nad 700 plačujočih naročnikov, okrog 60 izvodov razpošiljamo oziroma dajemo brezplačno nekaterim sodelavnikom, nekaterim zavodom, knjižnicam, v zameno za druge liste in učencem orglarske šole. Število naročnikov ni ravno veliko; lahko bi jih bilo več. Temu stanju je krivo deloma pomanjkanje sredstev, nekaj premajhno zanimanje. Zlasti nam je žal primorskih naročnikov, ki jim zaradi ovir italijanskih oblasti lista ne moremo redno dostavljati. Vsem veleocenjenim zborovalcem kličemo: Podprite »Cerkveni Glasbenik«! Ostanite mu zvesti naročniki in sodelavniki in pridobivajte mu novih prijateljev! »Cerkveni Glasbenik« je bil do leta 1935 glasilo Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo, od leta 1936 dalje pa je postal glasilo slovenskih cerkvenih glasbenikov. Čeprav se urejuje in tiska v Ljubljani, je vendar namenjen vsem Slovencem, ne le na bivšem Kranjskem, marveč istotako na bivšem Koroškem, Štajerskem in Primorskem. Letos praznuje »Cerkveni Glasbenik« 60 letnico kot edini slovenski glasbeni list, ki se je kljub raznim težavam nepretrgano obdržal na površju tako dolgo dobo. Naj bi mu bilo usojeno še dolgo življenje in največji uspehi tudi v bodočnosti.

ŠOLSKO POROČILO.

Orglarska šola v Ljubljani ima običajno tri letnike. V letu 1934/35 v I. letnik nismo sprejemali; imeli smo samo II. in III. letnik. V drugem je bilo 8, v tretjem 9 učencev, skupaj 17. Pozneje smo sprejeli v vsak letnik še po enega učenca. V tem letu smo dobili za orgle nov električni motor na novi tok.

Novi motor je mnogo boljši od prejšnjega; ne potrebuje toliko pažnje in nege ter porabi tudi manj toka. V tem letu je šola dovršilo 8 učencev, eden z odliko. Učenec Franc Završan je tik pred koncem šolskega leta in pred dovršitvijo šole umrl. Šola ga je spremila h grobu in mu zapela nagrobnice.

V šolskem letu 1935/36 smo zopet sprejemali v I. letnik. Izmed 24 pri-glašanih smo jih na novo sprejeli 16, pozneje še tri. Vseh učencev v dveh let-nikih je bilo 26. V tem letu smo vložili ponovno prošnjo na ministrstvo prosvete, da prizna naši šoli enakovrednosti dveh razredov srednje šole. Prošnjo sta priporočila knezoškofijski ordinariat in banska uprava. Z odlokom 24. dec. 1935, šte. 48.997, je bila prošnja ugodno rešena. Po tem ministrskem odloku imajo absolventi trirazredne orglarske šole v Ljubljani po dovršenem končnem izpitu kvalifikacijo zvaničnikov (poduradnikov) po § 10 zakona o uradnikih, in sicer dokler ostanejo v tej stroki. — To leto smo uvedli v šoli zaradi dopisa oziroma poziva škofijskega ordinariata pouk o cerkovništvu. Organisti morajo namreč opravljati večkrat tudi to službo in biti tudi o teh opravilih poučeni. — Dalje smo uvedli pouk na pihala in trobila. Šola si je nabavila v ta namen 6 instrumentov: 2 klarineta, 1 krilovko, 1 rog, 1 trobento in 1 basovsko krilovko. Pouk se je vršil v šoli »Sloge« in ga je posečalo 16 učencev v dveh skupinah. V letu 1936/37 je bil ta pouk neobvezen. Obiskovali so ga samo štirje učenci. Tistega uspeha, ki smo ga pričakovali, pa ta pouk do danes še ni prinesel. Morda bomo kaj več v tem pogledu dosegli v bodočih letih. Za organista je brez dvoma dobro in dostikrat potrebno, da obvlada tudi kako pihalo ali trobilo in more tudi druge učiti te instrumente. Vendar pa za vsakega to ni. Tudi bi moral vsak učenec imeti svoj posebni instrument in se več na njem vaditi, kot je to pri nas poleg drugega pouka in učenja mogoče. Vsekakor pa bomo skušali tudi v tem pogledu storiti, kar bo največ mogoče. — V letu 1935/36 je šola enega učenca zaradi trajnega slabega napredka in tudi zaradi drugih nerednosti odslovila. Šolo so dovršili štirje učenci in deloma še en bivši učenec, ki je napravil polovico izpita v letnem, drugo v jesenskem roku.

V letu 1936/37 je bilo v šoli 20 rednih in 2 izredna učenca. Obstajala sta zopet samo II. in III. letnik. Na novo smo sprejeli samo dva učenca v II. letnik in dva izredna. Eden se ni vrnil, eden, Maks Capuder, se je med počitnicami ponesrečil in umrl tik pred začetkom šole v ljubljanski bolnišnici. Spremili smo ga na pokopališče in mu zapeli v slovo. Med letom je v marcu umrl bivši učitelj naše šole g. Ivan Levec, šolski ravnatelj v p. Tudi njega smo spremili na zadnji poti. Obema omenjenima umrlima učencema in pokojnemu g. Levcu Bog daj večni pokoj! Mesto g. Levca, ki je na naši šoli več let poučeval lepopis in pravopis, je ta pouk prevzel g. učitelj Leopold Paljk. — Vodstvo šolske Marijine kongregacije, ki jo je več let skrbno in vneto vodil g. stolni vikar Alojzij Košmerlj, je po njegovem odhodu za šentpeterskega župnika prevzel novi g. stolni vikar dr. Pavel Simončič. — En učenec je med letom odšel k vojaku v Niš. — V maju je bil šolski izlet k Sv. Joštu, v juniju pa je g. stolni dekan dr. Kimovec peljal učence na Zaplaz in Malo Loko. Že v maju so učenci večkrat peli pri šmarnicah v stolnici v moškem zboru; na Zaplazu in Mali Loki so tudi mnogo in lepo prepevali. 27. junija — šesto nedeljo po binkoštih — so v stolnici izvajali v spomin Foersterjeve 100 letnice njegovo latinsko mašo v čast sv. Alojziju (razen Credo). Mašo je temeljito naštudiral in vodil g. dr. Kimovec. — To leto so šolo dovršili zopet 4 učenci, med njimi trije z odliko.

Letos imamo v šoli 28 rednih in enega izrednega učenca. Priglasilo se jih je okrog 40, sprejeli pa smo jih 14; več ni bilo mogoče. Več učencev je bilo težko kedaj v naši šoli kot letos. Zato pa bo — če Bog da — tudi precej: kakih 12 do 14 absolventov.

V šoli je poučevalo zadnja leta po 10 učiteljev, letos 9, ker je g. Valens Vodušek, ki je poučeval več let klavir, odšel k vojakom. — Orglarski mojster g. Franc Jenko nam je letos brezplačno zamenjal pri naših drugih orglah, ki stoje v alojzniški kapeli, stare slabe pročelne piščali z novimi. Za to uslugo, kakor tudi za vsa njegova večinoma brezplačna popravila pri obojnih šolskih orglah mu izrekamo najtoplejšo zahvalo. Zahvalo izrekamo tudi vsem, ki so na katerikoli način podpirali našo šolo: župnim cerkvam in raznim dobrotnikom.

Končno omenjam še letos odprto cerkvenoglasbeno šolo v Mariboru. Celjska je prenehala. Kakor smo brali v dnevnem časopisju, so pogoji za sprejem v mariborsko orglarsko šolo: dovršeni 4 razredi srednje šole ali vsaj dovršena meščanska šola. Ker se zadnja leta priglaja v našo ljubljansko šolo vedno več učencev in jih moramo zaradi pomanjkanja učnih prostorov itd. mnoge odklanjati, bo prav, da postavimo tudi pri nas za sprejem v šolo večje in težje pogoje. To bo v prid učencem samim, prav tako pa tudi organistovskemu stanu kot takemu, da bo imel ob večji splošni izobrazbi večji ugled in lažji eventualni vstop v druge primerne službe.

Sledilo je tajniško poročilo tajnika g. kontrolorja Josipa Janežiča. Ker pa je bil g. tajnik službeno zadržan, je mesto njega prebral to poročilo g. predsednik msgr. Steska.

»Spoštovani zborovalci! Kot tajniku mi je dana naloga, da Vam na kratko predočim notranje delo društva v zadnjih treh letih, to je od poslednjega občnega zbora, ki se je vršil dne 7. novembra 1934.

Odbor, ki ste mu tedaj poverili vodstvo, je reševal tekoče društvene posle v 8 sejah. Morda se bo komu zdelo, da je za triletno razdobje to delo nekoliko premajhno, toda zavedati se morate, da je društveno delo že davno popolnoma ustaljeno in opravljajo odborniki večino poslov samostojno izven skupnega dela. Društvene seje so bile zato potrebne le od časa do časa, v kolikor je bilo potrebno kontrolirati, če se delo točno vrši, kakor tudi, kadar so se pojavila kaka nova vprašanja, v katerih je bila potrebna enotna skupna odločitev.

Glavno delo in skrb sta bila namenjena tudi v minuli dobi orglarski šoli in »Cerkvenemu Glasbeniku«. Obojno breme pa je nosil skoro brez pomoči ravnatelj orglarske šole in urednik »Cerkv. Glasb.« msgr. Premrl, ki je poleg tega opravljal še društveno blagajno. O sedanjem stanju orglarske šole, »Cerkv. Glasb.« in društvene blagajne Vam je že poročal sam. Kakor ste se mogli prepričati, šola še vedno zadovoljivo vrši svojo nalogo, čeprav vsi čutimo, da bi jo kazalo vsaj v nekaterih pogledih spraviti bolj v sklad z zahtevami sodobnega časa, do katerih tudi cerkvena glasba ne sme ostati indiferentna. Slabe gmotne razmere, s katerimi se mora boriti šola ves čas svojega obstoja, žal, onemogočajo, da bi se izpolnile naše želje v kaj večjem obsegu.

»Cerkveni Glasbenik« tudi še ne zavzema mesta, ki mu gre. Mnogo organistov in cerkvenih predstojnikov, zlasti v pokrajinah nekdanje Štajerske, ne kaže kar nobenega razumevanja za tega važnega činitelja naše cerkvene glasbe, brez katerega si dandanes pravega napredka niti misliti ne moremo. Tudi formalna izprememba, ki se je izvršila leta 1935, s tem da je list na zunaj prenehal biti glasilo Cecilijinega društva in je postal glasilo slovenskih cerkvenih glasbenikov, ni prinesla nikakega izboljšanja. Zato bo neodložljiva naloga bodočega odbora, da poišče in odstrani stvarne razloge, ki ovirajo njegov razvoj in izvede izboljšanje za vsako ceno.

Važno poglavje društvenega dela je zavzemalo tudi cerkveno ljudsko petje. Takoj v začetku minule poslovne dobe je izvedel odbor s sodelovanjem Pevske zveze obširne priprave za bližnji evharistični kongres. Trud je bil poplačan z nepričakovanim uspehom, tako da smemo smatrati evharistični kongres leta 1935 po pravici tudi za zmago cerkve ljudskega petja. Razni neverni Tomaži in omahljivci so se mahoma otresli vseh

predsodkov, ko jih je zajel mogočni val navdušenih množic, ki so skoro s solzami v očeh prepevale evharistične in Marijine pesmi. Mogli so se z lastnimi očmi in ušesi prepričati o pomenu pa tudi učinku takega petja, o katerem moremo popolnoma mirno trditi, da je v izdatni meri pripomoglo k izrednemu uspehu nepozabnega kongresa. Zato pa mora biti ljudsko petje tudi v prihodnje deležno vse naše pozornosti, da se bo moglo tako v etičnem kakor v umetniškem pogledu razviti do skrajnih mej naših možnosti. Predvsem bo treba začeti resno pripravljati že tolikokrat obljubljeni in težko pričakovani cerkveni ljudski pesmarico. Sicer sta izšli za ljudsko petje v zadnjem času kar dve novi zbirki pesmi, in sicer leta 1935 dr. Kimovčeva: »Sv. maša in pesmi«, v letu 1936 pa Kramolčevi »Cerkveni ljudski napevi«. Obe pa sta nepopolni in deloma namenjeni posebnim ciljem, zaradi česar sta izpopolnili le najobčutnejše vrzeli, ki so zevale na tem področju.

Med nadaljnjim delom odbora naj navedem še ponovne razgovore o liturgični obnovi cerkvenega petja, ki so prišli do izraza tudi v več člankih, objavljenih v »C. Gl.«; nadalje razgovore o nekakšni krizi, ki je po mnenju nekaterih zajela našo cerkveno glasbo. Razprava o tem vprašanju se pravkar še vrši v »C. Gl.« ter doslej še ni prišla do končno veljavnih zaključkov. Tudi na teh poljih čaka novi odbor še mnogo hvaležnega posla.

Društvo je nastopilo nadalje proti raznim necerkvenim razvadam, ki so se vtihotapile v obrede in pobožnosti, pri katerih sodeluje cerkev. Tako je škof. ordinariat na pobudo društva že l. 1935 in ponovno l. 1936 izdal potrebne odredbe glede govorov in petja pri pogrebi. Enako je odredil, da smejo igrati godbe pri procesijah s sv. Reš. Telesom le cerkvene pesmi in skladbe. Evharistični kongres se je teh odredb strogo držal, pa ni radi tega — kakor so se nekateri bal — prav nič trpel njegov zunanji sijaj, pač pa so mu ravno te skladbe dale prav poseben resno-svečan značaj.

V zvezi s tem kongresom bo morda zanimalo omeniti, da se je ob tej priliki vršila v Ljubljani — na pobudo g. Vjekoslava Višoševiča, ustanovitelja in vodje znanega Ciril-Methodovega zbora v Zagrebu — konferenca cerkvenih glasbenikov in predstavnikov cerkvenoglasbenih društev, z namenom, da se ustanovi po zgledu nekaterih drugih držav (Češkoslovaške, Švice, Avstrije in Nemčije) tudi v naši kraljevini »Zveza za katoliško cerkveno glasbo v Jugoslaviji«, ki naj bi združevala vse sile, ki posvečajo vsaj del svojega dela tej lepi cerkveni umetnosti. »Zveza« naj bi z združenimi močmi in po enotnem načrtu delovala za čim večji razmah cerkvene glasbe v državi in reševala stanovska vprašanja svojih članov. Izvoljen je bil tudi pripravljalni odbor, v katerega sta prišla kot zastopnika našega društva: stolni dekan dr. Kimovec in msgr. Premrl. Iz poročil, ki so bila objavljena deloma tudi v »C. Gl.«, izvemo, da je bila zamisel skoro povsod ugodno sprejeta in so bili v več škofijah konstituirani posebni škofijski odbori. Zadnje leto pa so glasovi o tej »Zvezi« nekam potihnili in trenutno tudi ni znano, v koliko so predpriprave za dokončno njeno ustanovitev že uspele. Naše društvo se je postavilo na stališče, da bo s svoje strani podpiralo vsako stremljenje, ki bo brez kakih stranskih namenov imelo za cilj napredek cerkvene glasbe, torej bo z veseljem sodelovalo tudi pri nameravani »Zvezi«, ako bo imela zahtevani značaj.

Glede tako zvanega organistovskega vprašanja moram na kratko omeniti, da se Cecil. društvo zadnje čase s to zadevo ni neposredno bavilo, to pa iz razlogov, ker imajo organisti svoje posebno strokovno društvo, ki mu je reševanje življenjskih pogojev svojega članstva mnogo bližje, kakor pa Cecil. društvu. Vendar pa je tudi Cecil. društvo njihova stremjenja vedno čvrsto podpiralo, zlasti s članki in objavami njihovih poročil v »C. Gl.«.

Na tem mestu so imeli dosedanji društveni tajniki navado poročati še o raznih zanimivostih iz društvene kronike: o novih orglah, cerkvenih skladbah in cerkv. glasbenih zbirkah, o osebnih izpremubah itd. Predaleč bi nas zavedlo, ako bi Vam hotel dati tudi o vsem tem izčrpno poročilo, ki pa Vam niti potrebno ni; saj Vas je »C. Gl.« z izredno skrbnostjo že sproti seznanjal z vsem, kar se je zgodilo novega v zvezi z društvenim življenjem. Glede novih skladb naj samo omenim, da je bilo zadnje triletnje izredno plodovito, o čemer pričajo vse številke »C. Gl.«, ki so redno prinesle kar cele strani z ocenami novih skladb in zbirk. Seveda ni vse, kar je izšlo, tudi po kakovosti na najvišjih stopnjah, nesporno pa dokazuje vsaj razveseljivo zanimanje za cerkveno glasbo.

Tudi razna napredovanja in imenovanja ter pomembnejše obletnice rojstva in delovanja cerkvenih glasbenikov, skladateljev in pevcev, domačih in tujih, so našle odmev v »C. Gl.«, prav tako se je na primeren način spomnil vseh, ki so se preselili v večnost. Zato mi oprostite, da vsega tega ne navajam podrobneje, temveč s tem zaključim svoje poročilo.

Končno se je vršila še volitev odbora in je bil soglasno izvoljen dosedanji odbor: msgr. Viktor Steska, predsednik, stolni dekan dr. Franc Kimovec, podpredsednik, kontrolor Josip Janežič, tajnik, msgr. Stanko Premrl, blagajnik in glasbeni vodja, odborniki še: dr. Anton Dolinar, dr. Jerko Gržinčič, Anton Lavrič, Ivan Pivek, Ludovik Puš, prof. Matija Tomc in Ivan Zdešar.

Ker se k slučajnostim ni nihče oglasil, je predsednik občni zbor zaključil.

8. novembra zvečer se je vršil v veliki Unionski dvorani koncert Pevske zveze. Kratek govor o Antonu Foersterju je imel stolni dekan in kanonik dr. Franc Kimovec. Koncert sam sta izvajala v prvem delu moški zbor pevovodij, močan okrog 50 glasov, v drugem delu pa mešani zbor okrožja Pevske zveze, okrog 300 pevk in pevcev. Oba zbora je vodil profesor Marko Bajuk. Zbor pevovodij je zapel 7 Foersterjevih, po večini težkih, umetnih moških zborov. Glede na to, da je imel malo skupnih vaj, je bilo izvajanje dokaj dobro. Nenaavadno, sočno in točno je bilo petje velikega mešanega zbora, ki je tudi za oko nudil krasno sliko. Mešani zbor je zapel 6 zborov, med njimi znamenite skladbe: balado »Ljubica«, »Mladega mornarja«, »Ave Marija« iz opere »Gorenjski slavček« in »Naše gore«. Ženski zbor sam pa »Žalost«. Pevska zveza je s tem koncertom dosegla ponovno velik in časten uspeh. Žal, da obisk ni bil primeren tako pomembni in uspeli prireditvi.

14. novembra dopoldne so Antonu Foersterju pred Glasbeno Matico v Vegovi ulici slovesno odkrili spomenik. Foersterjevo poprsje je izdelal po naročilu Gl. Matice akademični kipar Lojze Dolinar. Slavnost se je pričela s Foersterjevo koračnico na narodne motive, ki jo je izvajalo Orkestralno društvo Gl. Matice pod vodstvom prof. L. M. Škerjanca. Matični pevski zbor pa je pod vodstvom ravnatelja Poliča zapet Foersterjeve »Naše gore«. Nato je prvi spregovoril predsednik Glasbene Matice, ljubljanski podžupan dr. Vladimir Ravnihar, ter izrekel pozdravne besede. Slavnostni govor o Foersterju, izredno kremenit in izklesan, je v izbranih besedah govoril g. stolni dekan dr. Franc Kimovec. Nato je dr. Ravnihar zaprosil predsednika mestne občine, naj prevzame Foersterjev spomenik v varstvo. Mesto zadržanega g. župana je to storil prof. Silvo Kranjec. Sledilo je polaganje vencev k vznožju spomenika. Položili so jih: Oton Župančič za Narodno gledališče, Ludvik Puš za Prosvetno zvezo, Viktor Steska za Cecilijino društvo, Stanko Premrl za stolno cerkev in stolni kor, dr. Švigelj za Zvezo pevskih društev in dr. Stare za Jugoslov.-češkoslovaško iigo.

15. novembra se je vršil v veliki Filharmonični dvorani Foersterjev koncert Glasbene Matice. Mešani zbor je zapel tri Foersterjeve velike mešane zборе: »Naše gore«, »Ljubica« in »Z glasnim šumom s kora«. Nato je prof. M. Lipovšek zaigral na klavirju dve Foersterjevi virtuozi fantaziji »Za-

gorsko« in »Po jezeru«. Koncertna in operna pevka ga. Bernot-Golobova je zapela 4 Foersterjeve ljubke samospeve. Kot glavno točko večera pa so izvajali Foersterjevo kantato za soli, zbor in orkester »Turki na Slevici«. Izvajalci so bili: solisti gdč. Zupanova (sopran), ga. Bernot-Golobova (alt), g. Sladovljev-Jolič (tenor) in g. Tone Petrovčič (bas), matični mešani zbor in pomnoženi operni orkester. Tri zborovske nastope in kantato je vodil operni ravnatelj g. Mirko Polič. Ravnatelj Polič je Foersterjevo kantato preinštrumentiral in jo brez dvoma napravil s tem bolj učinkovito, izgubil pa se je pri tem v precejšnji meri pristni in osebni Foersterjev slog. Vsa izvajanja so bila odlična.

Kot sklepno Foersterjevo jubilejno prireditev so dali 20. novembra v opernem gledališču od ravnatelja Poliča na novo predelano opero »Gorenjski slavček«. Za to predelavo je Polič zamislil v drugačnih razmerah vršča se dejanja. Novo besedilo je napravil J. Vidmar. Iz Foersterjeve prvotne gorenjske pristno slovenske idile je nastala s sedanjo predelavo pompozna nacionalna opera. Še bolj kot v kantati »Turki na Slevici« je v »Gorenjskem Slavčku« zabrisan prvotni Foersterjev glasbeni izrazni slog ter v celoti iz osi premaknjena in premetana njegova prvotna opera. G. Polič je imel pri predelavi gotovo dober namen, seveda tudi dosti truda in mu je treba priznati, da je delo, kakor si ga je on zamislil, tudi takšno ustvaril. Vprašanje pa je, če je s to in tolikšno predelavo Foersterjevi operi napravljena usluga in če je tako predelavanje sploh dopustno.

Pri izvajanju predelanega »Gorenjskega slavčka« so imefi glavne vloge gg. Betetto, Banovec, Francel, Janko, Kolacio, gdč. Vidalijeva in gospa Poličeva. Izvajanje kot tako je bilo prav dobro pripravljeno in nudilo dosti užitka.

Vseh jubilejnih glasbenih prireditev: treh koncertov in operne predstave se je udeležila tudi gospa Petronila Foerster, 91 letna vdova po Antonu Foersterju. Tudi nji prav iskreno čestitamo, da je doživela to izredno slavje, proslavo 100 letnice njenega pokojnega ljubljenega soproga in nam vsem tako dragega in nepozabnega velikega skladatelja — Antona Foersterja.

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Medtem ko je pri drugih narodih cecilijanska smer pod vplivom historizma (ki človeška dejanja, misli in uredbe pod vidikom njegove časovne in krajevne zavisnosti opazuje), skušala dobiti zvezo z domačo prirodno glasbeno izobrazbo, je bilo v Nemčiji okrog l. 1900 v cecilijanskem gibanju mogoče opaziti miselni preobrat (krizo), ki je zadel v prvi vrsti večglasje in posebno še vprašanje priznanja kromatike in popolno enakovrednost prostega skladanja — ne samo iz koralnega melodičnega zaklada naravnost vzetega ali na koralne melodije se naslanjajočega. Istotako kot so svoječasnó gotova prizadevanja nemškega katolicizma bila za organizatorični postanek cecilijanskega društva odločilna, tako je v tej dobi tudi nova kulturna ustanovitev taistega nujno povzročila tudi novo stilno preusmeritev v glasbi.¹

Ta cecilijanski preobrat je ravno tako delni pojav splošnega miselnega preobrata v duhovni kulturi Nemčije v 19. stol. Povsod se je tedaj dvignil

¹ Ursprung: Die Kath. Kirchenmusik, str. 285.

odpor: tako v arhitekturi (proti posnemanju starih stavbenih slogov), v slikarstvu (proti struji nazarencov, ki so nastopili proti klasicističnim oblikam in so videli možnost novega ustvarjanja le v poglobitvi etične zavesti in religioznega čustva) pa tudi v literaturi. Po vsem kulturnem območju je rastla na dan želja po zopetnem srečanju cerkve s kulturo; nemški katoličani, ki so toliko časa stali ob strani, se morajo vrniti nazaj v življenjski tok kulturnega udejstvovanja. Predpogoji za to so bili tedaj postavljeni: Bruckner in Rheinberger sta izoblikovala cerkvenoglasbeni slog, s čimer sta dovolj izpričala njuno nadkriljujočo pomembnost, ker sta dovolj zgodaj spoznala časovne potrebe in jih tudi primerno izpolnila; v njunem smislu in že v zgoraj označeni — novi smeri snujejo zlasti njuni učenci. Dva pomembna Rheinbergerjeva učenca sta **J o ž e f S c h m i d** (rojen 1868 v Münchenu, opravljal organistovsko službo v mnogih cerkvah in zložil več samospevov, moških zborov, zlasti krasne vokalne zборе, 2 lat. maši, 1 rekviem, *Te Deum* in 16 glasni *Crucifixus*, poleg več orgelskih skladb) in **J o ž e f R e n n e r** — prav pomemben cerkveni skladatelj (r. v Regensburgu 1868), ki je v glasbenih naukih hitro napredoval, bil stolni regenschori istotam, pozneje tudi učitelj v orglah na cerkvenoglasbeni šoli; veliko je skladal — 14 črnih maš, 20 lat. maš — zlasti še pomemben kot orgelski skladatelj — 2 sonati, 3 suite, 12 orgelskih trio; kot glasbeni pisatelj je stopil v boj proti izkrivljeni cecilijanski ideji (*Moderne Kirchenmusik und Choral*) in v obrambo svojega učitelja (*Rheinbergers Messe*). Brucknerjevi učenci, oziroma pod njegovim vplivom stoječi so: **J o s. V e n. W ö s s** (r. 1863 kot sin častnika v Dubrovniku, znan po svojem izčrpnem delu: »Die Modulationslehre«, ki je izšlo v prilogah glasb. lista »Musica divina«), **J o ž e f P e m b a u e r** star. (r. 1848 v Innsbrucku) in mlajši, r. 1875, ter **K a r l**, r. 1876 istotako v Innsbrucku. Pomemben cerkveni skladatelj je tudi Belgijec **E d g a r T i n e l** (r. 1854, umrl 1912 v Bruslju). Zastopal je načelo: da bo prihodnji liturgični slog (univerzalni slog) — kot je blestel pred očmi Pija X. — izšel od Bacha (Bach ni samo glasbenik, Bach je glasba sama), dočim je štemljenje, ki je šlo za posnemanjem Palestrine, nazval atavizem, v čemer je bil vendar le preenostranski. Začeti preobrat se ni ustavil sredi poti, temveč je šel nevzdržno dalje: cerkvena glasba mora dobiti zopet naslon na svetno glasbo. V tej vrsti delujejo skladatelji: **M a x F i l k e**, **P e t e r G r i e s b a c h e r**, **V i n c e n c G o l l e r**, **V o j t e h Ř i h o v s k y**: oni hočejo krizo rešiti s tem, da uvajajo večjo uporabo kromatike in živahnjšo izraznost. — Filke — r. 1855 — je Brosigov učenec; študiral je na cerkvenoglasb. šoli v Regensburgu, prevzel vodstvo stolnega kora v Breslavi, kjer se je vsestransko udeještoval: znana je njegova lat. maša »*Oriens ex alto*«. Griesbacher — r. 1864 — je svoj čas vzbujal veliko pozornost kot skladatelj in tudi kot glasbeni pisatelj; njegova skladateljska pot gre od a-cappella sloga polagoma do novejšega — svoječasnega modernega — sloga. Trajno vrednost bosta ohranili latinski maši: »*Stella maris*« in »*Mater admirabilis*«; v obeh je nakopičene veliko dramske sile, ki jo podpira s kromatiko

nasičena harmonija. Kot kanonik v kolegiatnem samostanu sv. Janeza v Regensburgu je poučeval kontrapunkt in nauk o slogih na tamošnji glasbeni šoli: plod tega pouka je bila učna knjiga o kontrapunktu (ki je melodično docela brez vrednosti) in pa »Kirchenmusikalische Stilistik und Formenlehre«; delo, ki je prvo te vrste, je že zaradi tega izredno zanimivo: materiala je v njem do čuda veliko nabranega, pisano z navdušenjem in velikim znanjem; edina in hkrati največja hiba je: znanstvene kritike knjiga ne vzdrži. Z uvedbo novejših harmonij pri spremljavi koral je zadel pri mnogih na močen odbor. V splošnem tudi njegov »Repertorium chorale« tako z liturgičnega kot tudi z umetniškega stališča ni našel priznanja.²

Goller spada nedvomno v krog snovateljev modernega sloga cerkvene glasbe; po večletnem učiteljevanju je kot Hallerjev učenec v Regensburgu postal hkrati zvest njegov sodelavec pri urejanju in spartiranju Palestrinovih del, kjer je zlasti glede tehnike vokalnega stavka globoko zajemal, pa se istotako dolgo ustavil tudi pri Wagnerju. Vrste njegovih del kažejo obenem tudi na probleme, katere v njih razmotriva. Tip recitativne maše se naslanja na staro organizacijo pevskih šol (schola cantorum), kjer so bili na čelu »cantores« kot solisti. Vso skladbo vodi solo-pevec, zbor pa zastopa ljudstvo zlasti tam, kjer gre za poudarek pomenljivega besedila in za učinkovitejšo sklepno zaključnost: glasba se z dramatsko živahnostjo razvija brez vsakega nakita, tesno se naslanjajoč na liturgično dejanje. Nov je izrazen način kantorjev: originalni recitativni solo-slog, ki ga sklepa polifonsko se razvijajoča orgelska igra. Najbolj dosledno je ta mašni tip izveden v »Missa: Beati pacifici« (bariton, kantor, kor, orgle, harfa, godalni kvintet); vkljub modernim harmonijam je tukaj prepad med liturgičnim (duhovnikovim) petjem in zborom, kot tudi drugimi izvajajočimi, srečno premagan. Goller je tudi ustanovitelj cerkvenoglasbenega oddelka na dunajski državni akademiji in tudi njegov prvi vodja, kjer se je izkazal hkrati za izurjenega učitelja in organizatorja. Za časa obstoja Avstro-Ogrske je imela imenovana glasbena šola velik pomen za vse v državi bivajoče narode.

Max Springer (r. 1877 v Schwendi-Virtemberško) je bil vzgojen v benediktinskih samostanih v Pragi (Emavs) in Sekovi na Štajerskem, odšel na nemško univerzo v Pragi, kjer sta ga v glasbi poučevala opat Schachtleitner in Klička. Svoje delovanje je pričel v Pragi kot regenschori v opatiji Emavs.

Pri benediktincih je dodobra spoznal vse tajne koral, ki je tedaj — ravno po zaslugi taistega reda — vstajal iz svojih davnin. V njegovih večjih mašah, n pr. »Missa Resurrexi«, postaja koral zopet vir novega glasbenega življenja in kipenja — kot že tolikokrat v zgodovini: spet zaiskri v novih harmonijah ter istotako neslutnih kontrapunktičnih zapletljajih. Idejno je Springer zasidran v križišču črte Rheinberger-Renner (starejši romantiki) na eni strani in Liszt-Bruckner (novejši romantiki) na

² Orel: Kirchenmusik. Liturgik str. 84.

drugi strani. V veliki kontrapunktični izurjenosti velja za Rennerjevega učenca, v notranjem doživetju pa nalikuje Brucknerju, v katerem je izkristalizirana mističnost in čustvenost romantike. Za Brucknerjem znači Springer edinega priznanega cerkvenega skladatelja, ki je glede na moderni poromantični slog taistemu tudi v cerkveni glasbi pomogel do uveljavitve. Daljšo dobo je bil tudi profesor kontrapunkta in orgel na cerkvenoglasbenem oddelku dunajske akademije. Od tedaj datirajo njegove zelo pomembne orgelske skladbe: 4 slavnostni preludiji, 3 božične pastore, 3 orgelske sonate. Sedaj deluje kot profesor kompozicije istotam in sklada mnogo tudi za komorno in orkestralno glasbo.

Iz oddelka za cerkveno glasbo na dunajski akademiji je izšlo mnogo odličnih skladateljev, ki so si tudi že v današnjem svetu zagotovili svoj sloves. Za enkrat imenujemo le poglobitnejše: *Jožef Lechtaler*, ki je sledil Springerju kot profesor na cerkvenoglasbenem oddelku, *Alfonz Schlögl* in *Jožef Messner* v Salzburgu, *Karl Koch* v Innsbrucku, ki so vsi kar moč tehnično pa tudi stilno izobraženi.

Vse podvige cerkvenoglasbenih stremeljenj je s polnim uspehom spremljala dunajska »Musica divina« pod vodstvom profesorja cerkvenoglasbenega oddelka *Franca Moissla*. Pogled v njene predale nas ponovno utrjuje v misli, da je muziciranje bistveno duševni razvojni postopek: je neka preobrazba naših tvornih in življenjskih sil v tonovske tvorbe.

Jožef Zazula:

Gallusi so bili Idrijčani.

Gallusi so bili namreč trije sorodniki:

Prvi je bil slavni skladatelj *Jakob Gallus*, rojen 31. julija 1550 v Idriji in umrl 18. julija 1601 v Pragi. Prva služba mu je bila v samostanu v Stični, potem je zelo menjaval in živel med Dunajem in Prago, kakor je splošno znano.

Drugi, tudi skladatelj, je bil učitelj v Rudarski Idriji (glej Narodna enciklopedija SHS, muzika; *Hitzinger*, *Quecksilbergwerk Idria*; *Arko*, *Zgodovina Idrije*), *Peter Gallus*, 1596 na protestantovski šoli. Zadnjega predikanta so odpravili v Idriji 1595. V verskem oziru sta bila oba katolika, kajti *Karol V.* je velel: »Ker je on katoliški, morajo biti tudi drugi; kdor noče, naj proda in odide.« Edino graščaki so smeli svobodno izbirati. Ker je 1595 predikant odpotoval, tudi šola ni imela protestantovskega pouka.

Tretji Gallus je bil *Jurij* in je živel v Norimbergu. Idrijski rudnik je imel takrat svoja skladišča v Benetkah, Nürnbergu, Augsburgu, Regensburgu in Hamburgu. Ta mesta so bila važnejša od takratnega Dunaja. Ker so bili za skladiščnike nameščeni Idrijčani, so jim bila ta mesta znana.

Jakob je za svojega življenja tiskal svoja dela v Pragi in Olomucu, ker je ondi živel. *Jurij* pa je po njegovi smrti izbral Norimberg, kjer je služil kot idrijski »*Silbervweser*«.

Tako so prišli vsi trije sorodniki skupaj v Norimbergu: *Jurij* kot živorebrni skladiščnik, *Jakob* po svoji glasbeni zapuščini, učitelj *Peter* kot urejevalec Jakobove skladateljske zapuščine iz Idrije v Norimberg. Take zveze so med rudarji običajne. Še dandanes n. pr. ima marsikateri uradnik iz Rudarske

Idrije, Rablja, Bleiburga itd. po tirolskih in češkoslovaških rudnikih še izza predvojnih časov več znancev in sorodnikov, nego po najbližji domači okolici.

Gallusi so se seveda pisali za Peteline, in sicer vsi trije. V knjigi: Arko, Zgodovina Idrije, je na str. 28 omenjen neki trgovec Petelin med leti 1797—1813. Imel je h. št. 80, pred cerkvijo sv. Barbare, enonadstropno stavbo, dandanes Golijeva trinadstropna hiša. Prav tako ve pisec po svoji materi, Ani Gnjezda, stanujoči v lastni hiši šte. 99, nižje od šte. 80, da so stanovali Petelini blizu šte. 99, tikoma ob Zelenčevi. Takih, v Idriji stoletja starih družin je bilo nekdanj v Idriji dosti. Trgovec Singer je imel trgovino na glavnem trgu blizu sedanje občinske hiše med leti 1870—1890; njegov brat se je šolal. Oba sta bila sorodnika kaplana Singer, prvega duhovnika v Idriji iz leta 1532.

Prav za prav so imeli Gallusi tri imena:

Petelin, pravilno domače;

Gallus, polatinjeno po takratnem običaju;

Hänel (Handl), ponemčeno, kakor ima Brockhaus še dandanes.

Rojstni podatki v slovstvu niso zanesljivi. Narodna enciklopedija SHS in podobni viri govore, da je Jakob Gallus rojen »na Kranjskem«; Mayerjev slovník trdi, da je rojen »v Ribnici na Kranjskem«; istotako pišejo drugi — drug za drugim brez misli in kritike, kakor marsikaj v naši slovstveni zgodovini. Podatki niso pravilni ne glede dežele, ne glede kraja.

Za Gallusovih časov je bila Idrija leta 1607 izločena iz tolminske v dornberško oblast, toda ostala je slej ko prej na Primorskem. Urbar in točne meje so sestavili 1623; tisto leto so sploh vso Kranjsko razmejičevali; Kočevje je tedaj postalo vojvodstvo. Glavni deli Kranjske dežele so bili takrat: škofijska posestva na Gorenjskem, Windischgrazi in Turjačani po Notranjskem in Kočevskem, samostani na Dolenjskem tostran Gorjancev, patriarhat oglejski in grofje celjski. Poleg tega so se začeli potegovati Habsburžani v prvi vrsti za »cesarsko« Idrijo, kakor so imeli Habsburžani na Koroškem v obližju Celovca svoj cesarski lovski grad, dvignili Celovec, spodrinili št. Vid na Glini in združili posestva v vednem prepiru med seboj živečih št. Pavla in Beljaka. Kronovinske ploskve in meja takrat niso tvorili mejniki, temveč v gotovem številu združena in zložena graščinska posestva, neposredno podrejena cesarju.

Iz goriške v ljubljansko škofijo je prestopila Rudarska Idrija šele 1792 (odlok 14. 7. 1791); do tedaj je bila torej na Primorskem, ne na Kranjskem. Sodišče so iz Tolmina v Idrijo oddelili 1779; Francozi pa so 1797 politično (zemljepisno) prideli idrijski okraj Iliriji in s tem trajno s Primorskega na poznejše Kranjsko, dokler ob prevratu ni prišla Idrija na Primorsko nazaj.

Učitelj Peter je služboval v Idriji in bil — kakor smo omenili — skladatelj. Kje si je to pridobil? Brez ugovora v Idriji sami, saj med rudarji nikjer ni brez godbe in Peter sploh ni bil drugod, kakor v Idriji. Prav isto glasbeno podlago si je pridobil nekaj desetletij prej Jakob. Seveda se je tudi izven rojstnega kraja izpopolnjeval, toda ne v — Ribnici ali v Stični, temveč v Benetkah. To mesto je bilo do 1797 za vso Primorsko in Notranjsko važno, dokler ni Napoleon ljudovlade ukinil. Konec XVI. oz. v začetku XVII. stoletja so se na pr. pričeli v Rudarski Idriji pripravljati, da si postavijo farno cerkev sv. Barbare in so si poleg zidane stavbe omislili tudi sliko, ki so jo naročili — v Benetkah. (Arko str. 175.) Rudarske pravljice o »venedigerjih« so tako znane, kakor rudarska palčica. (Primerjaj: Sammlung bergmann Sagen. Freiberg in S. brez letnice.)

Benečani so hodili po naših Julijskih in Karnskih planinah: ter se norčevali iz pastirjev: »kamen, ki ga vržeš za kravo, je več vreden, od krave

same!« Po dolinah so imeli svoje fužine Globočniki, Cojzi, Plautzi in župniki à la Vodnik so jim hodili na dom, ker je bila to edina družba. Znana je gora Bogatin nad Bohinjem (2003 m), ki so jo Benečani prav dobro poznali. Sploh si moramo krajevne razmere konec Srednjega in začetkom Novega veka povsem drugače predstavljati: Z Gorenjskega preko gora in po dolinah Sore na Tolminsko, od ondi po Kanalskem v dolino Nadiže in od tam v St. Peter Slovenov, Gemono, med Rezijane, Ladince¹ tja do Dolomitov (primerjaj vas Črna doj pod Marmoledo [3494 m]) je tekel nepretrgan tok popotnikov, ki so se venomer srečavali, kakor dandanes na kolodvorih Dunaj—Trst. In ta progga je tudi v resnici vse te tovarne zveze pretrgala. Še 1915 mi je znanec v dolini Araba o tem govoril, in doline Ziljska, Pusterska, izvir Drave, Pijava, Rienca, Adiža so si kar blizu. Takrat so samo tovorili, cesar Friderik III. v letih 1450—1500 se je vozil z dvouprežnimi voli od samostana do samostana. Živo srebro je šlo Idrija—Gorenjsko—Koren—Karavanke—Spittal—Sovodenj—Kačji vrh—Luganj—Solnograd—Bavarsko. Zgoraj imenovani oskrbnik Jurij Petelin, je moral vse tovore po tej proggi nadzorovati, kajti nesreč in zadržkov je bilo vedno dosti.

Primorski graščaki so imeli posestva po Koroškem in Tirolskem. Šele železnice iz Berlina in z Dunaja so smer zaobrnilo. Nič se torej ni čuditi, čemu se je Jakob vedno »višje« pomikal: Stična, Dunaj, Praga, ki je bila takrat stolnica Habsburžanov, torej središče takratne Avstrije; zato se je pomikal, ker je imel v Norimbergu brata, kar je bilo boljše, nego Idrija, v kateri je živel Peter, ali Stična, v kateri je bil prvotno sam. Da je prišel v Stično, seveda ni bil čudež. Kakor so imeli takrat malo šol (v Idriji je bila rudniška, v Vipavi [trg] že 1486 grofovsko, od Herbersteinov, ki so imeli svoj rodni grad v Liencu na Tirolskem), tako so imeli še manj orgel. Mož z osnovno šolo je bil že učen in nekaj glasbe povrhu; z učiteljiščem, kakršno je imela Idrija sredi XIX. stoletja, je hitro dosegel službo organista ali učitelja. Po gradovih so pa še pred dobrim pol stoletjem imeli domače učitelje; znani Fran Levstik je bil domači učitelj na Kalu na Pivki pri Vilharju, dva moja strica (Janez in Jožef Gnjezda) sta služila prvi v Jablanici, drugi v Planini pri Rakeku. Prav tako se je godilo trem Gallusom: Jurij je dobil službo pri rudniku v Idriji, a je prišel pozneje v skladišče v Norimberg, kamor so pošiljali že vpeljane uslužbence. Peter je postal učitelj (in skladatelj) v domačem kraju, in Jakob je kot kantor služil s kora na kor, kakor je bilo tedaj običajno. Živosrebrno skladišče Benetke so poznali vsi trije.

O krstnih listinah je pri Gallusih težko govoriti. Rudarska Idrija je imela duhovna že 1522, že omenjenega Singerja. Pozneje so imeli predikante do 1596. Krstno knjigo so dobili v Idrijo 1655, prej je bilo vse pri Fari (Spod. Idrija).

Po vsem, kar smo razmotrivali in razmotrili, sledi: Na podlagi matrik ali rudniških spisov ni mogoče ugotovljati. Na podlagi lastnih imen imamo dva dokaza: h. št. 80 in hišo Pirčevih, v obeh so bili Petelini; povrhu paralela Singer.

Jurij je bil brez ugovora Idrijčan.

Vsi trije so bili brez ugovora sorodni in v enem kraju doma.

»Rojen na Kranjskem« ni pravilno; Idrija za Gallusov je bila na Primorskem.

Primeri z Ribnico sploh ne drži; po vseh razsodkih in presodkih je pač trditev ribniška, a rojstni kraj ni Ribnica. — Ob neki Levstikovi obletnici je nekdo Vel. Lašče primerjal z Weimarom, približno tako, kakor primeri Prešeren z Goethejem, ko sta oba zrastle v povsem nasprotnih družinskih, družabnih, službenih, političnih in prosvetnih razmerah. Tako ne smemo skakati, ker s tem svoje častilce pred svetom smešimo.

¹ Še v XVII. stolet. so hodili Ladinci v Idrijo in prastari oče pisca je bil Ladinec.

1906—7, po zimi, sva s Fajgljem v Gorici delala na Jamskih odmevih. »Kaj misliš o Gallusu«, sem ga vprašal pri priliki. »Idrijčan je bil,« mi zavrne, »Ribničan nemogoče, kakor trdi dr. Mantuani.« In tako je tudi res!

Opomba uredništva. Jakob Gallus je bil Carniolus, kar sam spričuje. Imel je brata Jurija. Ali je bil Peter Gallus, učitelj v Idriji, njegov brat, še ni dognano. Tudi ni dognano, je-li bil učitelj Peter rojen v Idriji. Če je bil učitelj v Idriji, še ni dokazano, da je bil ondi tudi rojen. Zato se ne more trditi, da je bil tudi Jakob Gallus rojen v Idriji. Če bi se pa dognalo, da je bil Jakob Gallus res rojen v Idriji, potem bi njegov Carniolus pomenil Slovenca, kakor so se tudi nekateri iz Spodnje Štajerske imenovali Kranjce, čeprav so bili po kronovini Štajerci, ker je tedaj kranjsko pomenilo toliko kot slovensko. Studija g. Zazule bodi pobuda za nadaljnja preiskovanja o našem slavnem rojaku. →

Fran Ferjančič:

Žiga Bohinjec,

prvi blagajnik Cecilijinega društva.

»Denar je sveta vladar«, pravi pregovor. Latinci so imenovali denar »nervus rerum«, to je žilo reči, žilo vsega podjetja in delovanja. Ta žila je potrebna tudi društvom, naj so že cerkvenega ali svetnega značaja. Sicer denar ni in ne sme biti sam sebi namen, ampak je le sredstvo, s katerim dosežemo namen; vendar je že tako, da brez denarja ne pridemo nikamor naprej. Osebe, katerim izročajo ljudje denar v shrambo, uživajo navadno veliko zaupanje. In mož, kateremu je Cecilijino društvo prvemu zaupalo svojo blagajno, je bil blagajnik Žiga Bohinjec, tedanji knezoškofijski kaplan in tajnik.

Ta kratki uvod naj mi bo v nekako opravičenje, zakaj pričenjam letos svoje spise ravno s prvim našim društvenim blagajnikom. Za nekatere dobrodošle podatke se iskreno zahvaljujem pokojnikovi sestri, gospodični Matildi, in njegovemu nečaku g. dr. Valterju Bohincu, profesorju v Ljubljani. Gdč. Matilda je nedavno obhajala osemdesetletnico svojega življenja. Živi že več let na Primorskem. Najprej je bivala pri svoji sestri v Gorici; ko pa je ta umrla, se je preselila v Opatijo k svoji svakinji, materi g. dr. Valterja Bohinca.

Blagopokojni Žiga Bohinjec je zagledal luč sveta 23. maja 1850 v Škocijanu pri Mokronogu. Imel je vrle, krščanske starše. Njegov oče je tedaj v Škocijanu opravljal službo učitelja in organista. Pozneje pa je prestopil k sodniji in je bil v Mokronogu c. kr. kancelist do svojega upokojenja. Mladi Žiga je prve tri razrede ljudske šole izvršil v Mokronogu, nadalje pa je do končanega šestega gimnazijskega razreda študiral v Novem mestu. Bil je vedno med prvimi. V Novem mestu je bilo v tisti dobi glasbeno življenje zelo živahno. Tudi Bohinjec se je z vnemo učil gosli in klavirja. S petjem se ni veliko ukvarjal, ker je bil bolj šibkega zdravja. Po končani šesti šoli je bil sprejet v ljubljansko Alojzjevišče, po dovršeni maturi pa v bogoslovno semenišče. Izmed njegovih semeniških sošolcev ne živi nobeden več. Izmed bogoslovcev pa, ki so v dobi njegovih bogoslovnih študij živeli z njim skupaj v semenišču, živita samo še dva, namreč g. Josip Lavtižar, duhovni svetnik in župnik v Ratečah na Gorenjskem, dobro znani slovenski pisatelj in glasbenik, ter upokojeni župnik g. Josip Borštnar, ki živi sedaj v Mostah pri Ljubljani in je svoj čas mnogo občeval z Bohinčevimi. 27. julija 1873 je bil Bohinjec posvečen v mašnika in 3. avgusta je v Mokronogu slovesno obhajal prvo sv. daritev. Najprvo je bil dekretiran na Dobrovo kot subsidiar ondotnemu bolnemu župniku. Tamkaj mu je bil izvrsten tovariš Anton Dolinar-Lučinski, navdušen pospeševatelj cerkvenoglasbene reforme. Tudi p. Hugolin Sattner je v oni dobi rad zahajal na Dobrovo, kjer so se prijateljsko razgovarjali o cerkveni glasbi in drugih aktualnih vprašanjih.

Ko je bil leta 1875 Janez Krizostom Pogačar posvečen v škofa, je ta takoj imenoval Bohinca za svojega kaplana in tajnika. Z novim tajnikom je bil škof ves čas zelo zadovoljen. Ker je škofu pešal vid, mu je Bohinec izvrševal vse pisarije. Posebno pa se je prikupil s tem, da je pri slovesnih svetih mašah in drugih liturgičnih opravilih na lahno narekoval škofu besedilo, ki bi ga sicer škof s svojimi očmi komaj mogel brati. V priznanje njegovih zaslug ga je škof imenoval za konzistorialnega svetnika. V tisti dobi je bil izvoljen tudi za odbornika Cecilijinega društva. Kako zelo je škof Krizostom čislal Bohinca, je pokazal še na svoji smrtni postelji. Ko se je škof kratko pred smrtjo poslavljaj od svoje duhovščine, se je še posebej poslovil od svojega tajnika ter se mu zahvalil za vse storjene usluge.

Ko je škof Krizostom 25. januarja 1884 umrl, je nastopila za Bohinca žalostnejša doba. Tedanji ravnatelj knezoškofijske pisarne Martin Pogačar Bohincu ni bil naklonjen. Podtikal mu je gorostasne reči, o katerih se ubogemu tajniku niti sanjalo ni. Konec koncev je bil, da so v časih, ko je bil škofijski sedež še izpraznjen, konzistorialnega svetnika in knezoškofijskega tajnika Bohinca predstavili za kaplana v ljubljansko Trnovo. In pomniti je treba, da je trnovska kaplanija že takrat veljala za najslabšo. Novoimenovani trnovski kaplan je bil v duhovnem življenju utrjen dovolj, da je ta križ potrpežljivo sprejel na svojo ramo in se ni zaradi tega nikomur pritoževal.

V Trnovem je bil takrat cerkovnik Andrej Čarman, ki je opravljaj to službo od 1840 do 1894 z dvema presledkoma. Bil je vnet za svoj poklic, pobožnega duha in tudi abstinent. Ko sem ga nekoč vprašal, ali si ga kaj privoščil, mi je odvrnil: »Kaj? Jaz, cerkovnik sv. Janeza Krstnika, takega abstinenta, pa naj bi si privoščil alkoholno pijačo?« Ta dobri Andrejec torej je trnovskega kaplana Bohinca visoko cenil. Da, rekel mi je celo, da med vsemi trnovskimi kaplani, kolikor jih je on poznal — in poznal jih je veliko — mu je najbolj ugajal Bohinec. Na vprašanje: zakaj? mi je odgovoril: »Zato ker je vsak dan molil sv. križev pot.« Gotovo je Bohinec v svojem precej žalostnem položaju iskal tolažbe pri trpečem Zveličarju in je zato tako rad obiskoval sv. križev pot. Hvala Bogu, da ono trnovsko pregnanstvo ni trajalo posebno dolgo, samo od 24. junija pa do 31. oktobra 1885. Nato pa je bil Bohinec imenovan za podvodja in ekonoma v ljubljanskem bogoslovnem semenišču. In s tem se pričinja nova in zadnja doba njegovega življenja. Preden si pa ogledamo njegovo življenje in delovanje v tej zadnji dobi, se mi zdi umestno, da si ogledamo vsaj površno tudi še ona dva člana semeniškega vodstva, katerima se je sedaj Bohinec pridružil in s katerima je odslej skupal živel in deloval.

Predvsem pride tu v poštev semeniški vodja dr. Janez Nep. Kulavice, doma iz Podgrada na Dolenjskem. Bil je zelo učen mož in bivši vodja Avguštinca na Dunaju. Bil je blagega srca in vnet za blagor bogoslovcev. Kako radi smo ga poslušali, ko nam je v prvem letu tako temeljito razlagal Heksaameron, to je stvarjenje v šestih dneh. Ali ko nam je razlagal psalme in nam dajal za življenje koristne nauke. Radi smo ga imeli kljub temu, da je včasih naglo zrastel in se hudoval nad nami. Hlapec Mihec, ki je bil precej navihan in je vodju stregel, je bil v tem oziru nekak vremenski napovedovalec specialno za semenišče. Ako je on zjutraj rekel: »Danes je burja«, so bogoslovci in posli takoj vedeli, kaj to pomeni. Vsak je gledal, da ni prišel gospodu vodju preblizu, zlasti če je imel kaj masla na glavi. Pravili so, da ob taki hudi burji je včasih tudi kak lonec s cveticami sfrčal doli na dvorišče. Vendar navadno se je burja kmalu polegla. G. dr. Kulavice je imel navado, da je kot semeniški vodja od časa do časa poklical gospode presbiterje k sebi v sobo, da jim je dajal razna navodila, včasih pa jih tudi ostro grajal, da ne spolnjujejo svojih dolžnosti. Ko se je tako nekoč hudoval nad njimi, je zapazil, da je nekdo bil bolj bled kakor navadno. Takoj ga je z milejšim glasom vprašal, ali je morda kaj bolan?

In ko je presbiter odgovoril, da ga žene, je vodja pripomnil, da temu se bo dalo odpomoči. Potem je presbiterje odslovil, sam pa je takoj nato nesel onemu bolnemu presbiterju steklenico izbornega črnega vina, ki ga je v kratkem ozdravilo. Tako je znal dr. Kulavic družiti ostrost z milobo in dobroto.

Izmed tedanjih kanonikov stolne cerkve je bil po mojem mnenju dr. Kulavic najboljši pevec. Bil pa je odločen pristaš Riharjeve glasbe in se ni mogel sprijazniti s tedanjo novejšo, cecilijansko glasbo. Svoje posebne simpatije do Riharja je pokazal tudi s tem, da je sam šel blagoslovit Riharjevo spominsko ploščo v Polhovem Gradcu, Riharjevem rojstnem kraju. Omenjam pa še, da tamburic dr. Kulavic ni mogel trpeti. Izjavil je nekoč, da je te vrste glasba za mačke. Seveda je bilo to le njegovo osebno mnenje, kateremu mnogi ne bodo pritrdili.

(Dalje prihodnjič.)

Alojzij Kralj:

Kanonik Fran Ferjančič.

(Ob 70 letnici.)

Gospod Fran Ferjančič, kanonik v Novem mestu, skladatelj, glasbeni pisatelj in kritik, eden najstarejših in najpridnejših sotrudnikov našega vrlega »Cerkvenega Glasbenika« je obhajal 1. decembra 1937 sedemdesetletnico svojega rojstva.

On je predvsem duhovnik in svoj sveti poklic vzame za resno, in zato so mu predstojniki odkazovali zelo odgovorna mesta. Se spominjam, ko je na birmi v Loškem potoku 8. julija 1906 neki duhovnik vprašal knezoškofa dr. Jegliča: »Prevzvišeni, kdo bo zdaj prišel za namestnega vodja v semenišče mesto g. Kastelica?« Knezoškof ni hotel povedati, pač pa je, samo z njemu lastno ljubeznivostjo, položil obe roki na svoje srce in rekel zelo prisrčno: »Enega že v srcu nosim.« Za nekaj dni potem je bilo objavljeno: G. Fran Ferjančič je imenovan za namestnega vodja v semenišču. Da ves gori za svoj poklic, je priča pismo, kjer mi piše duhovnik z Dolenjskega: »Gospodje sobratje so rekli o g. kanoniku Ferjančiču, da je neugnan in da neumorno dela.« Vem, da nisem ustregel skromnosti jubilanta, ko sem se spomnil tu njegovega požrtvovalnega dela v duhovskem poklicu, pa sem moral to storiti, da potem bolj cenimo njegovo ljubezen za lepo nebeško hčerko glasbo, kateri je posvetil vsako prosto uro.

Kot velik prijatelj dr. Kreka je razumel njegov klic, ljudstvu pomagati gospodarsko in ga dvigniti umsko s prosvetnimi društvi. Ferjančič je šel takoj na delo. Vedel je, da so društva brez petja dolgočasna. Sam je ustanavljal pevske zборе, jih mojstersko učil in vodil. V Ljubljani je s svojim zborom večkrat z velikim uspehom nastopil. Vedel je, da rabijo društva mnogo primernih pesmi. Zato je začel lepe narodne harmonizirati in samostojno skladati. Kdo ne pozna njegovih »Venčkov narodnih pesmi?« Razen tega je zložil mnogo šaljivih kupletov, veliko posameznih moških, ženskih in moških zborov. Njegov »Pozdrav«, »Zadoni mi«, krepak in živahen, se gotovo največ prepoje po raznih veselicah, podoknicah in slovesnostih. Kako idiličen je njegov »Tinko pastirček«. In njegova krasna: »Sijaj, sijaj sončece«. Kako te zagrabi in te postavi med vesele pastirje. Ko so jo med drugimi ob priliki birme na Gočah pri podoknici zapeli nadškofu dr. Sedeju, se je pri tej pesmi kar zamaknil in potem je ves vesel rekel: Lepa je! In spet, ona »Zvončku«, kako prisrčna. Kako krepka je njegova koračnica: »Naš prapor.« Poleg mnogih drugih sem tu samo na nekatere njegove skladbe opozoril. Kar je njegovih celih zbirk, je pa gotovo najbolj važna zbirka z naslovom: »Mešani in ženski zbori,« izdal leta 1909. Naš glasbeni kritik dr. Ki-

movec piše o nji v »Duh. Pastirju« leta 1909 na strani 368 sledečo oceno: »V elegantni obliki, na finem papirju stopajo pred nas te skladbe, deset po številu. Menda ne bo preveč, če rečem, da so skladbe zelo dobre, izvečine naravnost izvrstne. Ferjančič ima svoj poseben značaj v kompoziciji, diči ga slovensko čustvovanje, odeto v najboljšo moderno obliko; originalen, skoroda vedno živahen, in kar je največ vredno: vedno najde značaju besedila jako primeren izraz v glasbi. Krasna je v tem oziru Gregorčičeva: »Tone solnce, tone...«, izrazit »Pustni večer«. Ali pa ljudska: »Šivilja« in živahne »Plevice«, kako so te lepega, nežnega izraza! »Lahko noč« bi mogli imenovati skoro koncertno skladbo. — Poleg drugega naj omenimo le še Ferjančiča kot prirejevalca narodnih oziroma ponarodelih pesmi. Tri je sprejel v to zbirko. Priznati se mora, da so izborna urejene, zlasti ugaja dekliški zbor »Rožmarin«, ki je naravnost globoko zamišljen. Dobro proizvajan mora ganiti srce. — Sploh diči skladatelja originalna zamisel, globoka koncepcija. Hkrati je potreba omeniti dobro uporabljenje motivov in zaradi tega tudi enotnost vsake skladbe.« To je pač lepa ocena enega naših prvakov glasbenikov.

Zložil je več lepih cerkvenih napevov. Med njimi omenjam le himno v čast sv. Andreju, patronu njegove rojstne župnije. Besedilo ji je zložil njegov pred kratkim umrlí brat č. g. Jožef. Ta krepak spev zasluži, da se natisne in da ne bo znana samo v njegovem rojstnem kraju, kjer se poje z velikim uspehom. Omenjam ga še kot skladatelja treh lepih nagrobnic: »O Gospod vsem vernim mrtvim«, »Naj v pokoju« in »Z Bogom brat predragi!«. Zadnja je objavljena v Maroltovih »Nagrobnicah« in je po oceni prof. Bajuka najlepša naša nagrobnica. Besedilo ji je zložil njegov brat č. g. Jožef. — Jubilant je spisal za naš list do leta 1926 člankov, dopisov nad 100. Posebej je še izdal »Cerkvenoglasbeno liturgiko«. In od leta 1926 je spet najpridnejši sotrudnik. — Ko je bil v Ljubljani, je učil pétje v semenišču in poučeval na orglarski šoli.

Znano je, da je jubilant tudi pesnik za razne priložnosti. Tako je spesnil našemu listu za zlati jubilej pomenljivo himno, potem pevovodji p. Otokarju Alešu, o umestitvi mil. g. prošta Čerina, sonet † Antonu Foersterju. O tej njegovi zmožnosti bi znali mnogo povedati zlasti njegovi sošolci-duhovniki, katere pri sestanku vsakega pozdravi s pesmico v nedolžno šaljivem tonu, kjer vedno vplete kaj zanimivega iz življenja dotičnega sošolca. To zmožnost je podedoval po svoji duhoviti materi, ki je zlasti svojemu sinu č. g. Jožefu pisala v verzih.

Ko sem bil letos za par dni na Dolenjskem na obisku pri domačih, sem imel tudi v načrtu, da obiščem g. jubilanta, ga pozdravim, in da vidim, v kakem »tempu« koraka proti 70. življenjskemu »kilometru«. Zal, da zaradi hude bolezní moje mame nisem mogel z doma. Konec oktobra pa mi reče sobrat: »Videl sem g. kanonika Ferjančiča in je vedno enak.« Seveda sem bil tega sporočila silno vesel. Tako mu tudi vsi njegovi mnogoštevilni prijatelji srčno želimo: Gospod jubilant, bodi vedno enak, zdrav in delaven. In kar si zapisal »Cerkv. Glasbeniku« ob njegovem zlatem jubileju, Ti voščimo s Tvojimi lastnimi besedami — le v zadnji vrsti je beseda mašni več vložena:

Let petdeset! Kdo ne pozna te dobe zlate,
 Ko vodil Ti na svete glasbe si nas trate?
 Če skozi Cis-dur Te usoda je vodila,
 Ti križev sedem na hrbét je naložila,
 naj ljubki C-dur se nadalje Ti smeji,
 ki v spremstvu križa sploh zaznati ni!
 Ožarja solnce milosti naj Te odslej,
 da Ti i biserni zasvita mašni jubilej!«

Alojzij Kralj:
Prof. Ivan Mercina.

(Ob biserni poroki.)

Dne 21. oktobra t. l. sta na tihem obhajala spomin biserne poroke g. svetnik Ivan Mercina, profesor v pokoju v Gorici in zelo pridni sotrudnik našega lista, in njegova gospa soproga Terezija Kolarič, oba v 87. letu. G. jubilarant je deloval na vadnici v Proseku, kamor je bila potem kot učiteljica nastavljena gdč. Terezija Kolarič. Tu sta se seznanila, in 21. oktobra 1877 ju je v Sovodnjah pri Gorici poročil jubilarantov stric č. g. Jurij Mercina. Gospa jubilarantinja je bila rojena v Ajdovščini iz spoštovane rodbine. Starši so ji umrli za koleru 1855. Njen brat je bil realčni profesor in potem realčni ravnatelj, že zdavnaj umrl. — Vsestransko delovanje g. jubilaranta je ob njegovi 75-letnici v našem listu 1926 točno opisal njegov rojak, skladatelj g. kanonik Fran Ferjančič. Po 43-letnem zvestem službovanju upokojen, je živel najprej brez pokoja, vedno živahno delaven na polju zvonoznanstva. In tu je on naš prvi strokovnjak. Pravilno je torej ravnala »Glasbena Matica«, ko ga je ob svojem zlatem jubileju povabila kot razsodnika v tekmi umetnega zvonjenja. Žal, da ni mogel priti. Prav lepo je bilo potem, ko je ravno isti slavni glasbeni zavod poslal njemu v pregled izrezke listov kritike, kako je tekma izpadla. — In, da je bilo življenje g. jubilaranta tako plodonosno, je tudi velika zasluga njegove blage, duhovite gospe soproge. Pregovor: žena podpira tri vogale hiše, velja ne samo za priproste družine, ampak tudi za družine, kjer so njih glavarji umetniki ali znanstveniki. Nekoč je vprašal duhovnik-glasbenik p. Hugolina Sattnerja: »Gospod pater, kje pa delate vaše lepe skladbe?« Čudno se mu je namreč zdelo, ker ni videl v njegovi celici nobenega glasbenega instrumenta. P. Hugolin se zresni in mu reče: »O, tisti kraj je pa svetišče.« In nato mu pokaže sobo s klavirjem, kjer je študiral in pisal svoje nesmrtnne skladbe. Tako je vsaka hiša umetnika in znanstvenika svetišče. Verna, inteligentna žena to razume in vse poskrbi, da more mož v svetišču muz mirno delovati. Še drug pregovor pride tu v poštev. Inter arma silent musae. V vojski umetnost počiva. Tako tudi, če bi imel znanstvenik prepirljivo ženo; ker ni miru, ne more kdovekaj uspešno delovati.

Modri Sirah (XXVI, 1, 2, 3, 16, 18, 19) takole opisuje dobro ženo: »Srečen mož, ki ima dobro ženo; zakaj število njegovih let bo še enkrat toliko. Srčna žena svojega moža razveseljuje; in on bo leta svojega življenja v miru spolnil. Dobra žena, dober dar. Prijetnost pridne žene moža razveseljuje, in njega kosti mazili. Razumna in tiha žena, dobro podučena duša, se z ničemer ne zamenja. Dar čez vse darove je sveta in sramežljiva žena.« In taka vrla žena je bila svojemu možu vedno gospa jubilarantinja. — Bog jima je dal sina Danila in hčerko Gabrijelo. Danilo, kreposten in odličen sedmošolec, se je pri obisku gora prehladil in umrl — huda poskušnja za ljubeče starše. Hči Gabrijela se je poročila z g. Jožefom Moravcem, inženirjem v Washingtonu. Njena hči je pred nekaj leti gostovala kot operna pevka po mestih v Nemčiji. Ob tej priliki je obiskala v Gorici svoje stare starše. Po vrnitvi v Ameriko se je posvetila družinskemu življenju. V veliko tolažbo in veselje je vernima jubilarantom, ker vsi njihovi v Ameriki, tudi zet-inženir — s svojimi izšolanimi glasovi zvesto sodelujejo pri cerkvenem zboru. Gospa hčerka tudi orgla.

Redki jubilej sta velespoštovana jubilaranta na tihem praznovala. Bila sta pri sv. maši in prejela sv. zakramente. Njegova rojstna župnija Goče pa tega izrednega jubileja ni smela prezreti. Kot vzornemu ljubitelju rojstnega kraja, kot dobrotniku župnije, kot prvoboritelju za dobre zvonove in lepo zvonjenje, mu je na predvečer njegove biserne poroke na Gočah in na Erzlju dolgo slo-

vesno pritrkovala. Goški zvonileci — pravi umetniki — so udarjali na krasne zvonove poleg starih melodij, tudi melodije zložene od jubilanta. V četrtek 21. oktobra je bila zahvalna služba božja s primernim govorom o slavljenču. K službi božji je pritrkavalo po melodiji jubilantovi. Izvrsten pevski zbor je dovršeno pel med sv. mašo.

V poletju sem ju obiskal. Gospod svetnik me je vprašal: »Ali ste že blagoslovili mojo grobnico?« V zgladni ljubezni do domačega kraja si je dal namreč napraviti grobnico v rojstnem kraju. — Odgovoril sem mu: »Se ne. Se še nič ne mudi. Zelim, da bi vaša grobnica še dolgo ostala brez prebivalcev.« Da, tako bodi! Dobrotni Bog naj Vama do skrajnosti v zdravju podaljša življenje in naj Vama lajša morebitne težave častitljive starosti!

Emil Hochreiter:

Moji spomini na p. Hugolina Sattnerja, posneti iz njegovih pisem.

(Dalje.)

14. 1. 1929: Ker mi založnik Böhm na Dunaju za božič ni poslal nikake nagrade, sem ga prosil, naj mi pošlje Filkejevo mašo in honorom B. M. V. in Pembauerjevo »Missa angelica«. Z zadnjo sem se pa opeharil. Bral sem v oceni, da je Pembauer med modernimi skladatelji eden najzmernejših. Vrnil sem mašo; pričakujem druge. Z ocenami sem imel že veliko izkušenj, menda še premalo... De cetero vadim zdaj fugiran stavek iz 3. dela moje »Assumptio« za radijski koncert; tam bom tudi izvajal 7 cerkvenih točk in 6 poljudnih svetnih zborov iz polpretekle dobe, ki sem jih v to svrhu harmoniziral... Našo mašo v nedeljo ob pol 10 oziroma glasbena proizvajanja prinaša zdaj redno radio; je za nas velikega pomena. Z mojo boleznijo v nogah imam še vedno opraviti; vsak dan maža in obvezila... V okolici se smučkajo in sankajo in drsajo pri -15°C ; jaz pa sem vesel, da sem pod streho pri gorki peči... Energično poseganje našega kralja je svet osupnilo. Bil je skrajni čas, sicer bi državniki uničili našo državo. Listi so postali malobesedni, med liberalci in klerikalci ni več nikakih spopadov in borb. Dal Bog, da pridejo boljše razmere!

7. 2. 1929: Za praznik 25. 3. podučujem Premrlovo mašo St. Josephi... Ali si že končal drugo mašo? Zeljno jo pričakujem, imamo veselje do petja... Trpimo strašen mraz noč in dan do -25°C . Pa drugod je še hujše...

24. 2. 1929: Kurjava nam je pošla; nam in pp. jezuitom pomaga g. Karol Pollak. Najhuje je igrati na orglah z mrzlimi rokami. Danes smo peli samo postne: Foerster, Hribar in Sattner — lepo, dostojno. Navzlic hudemu mrazu je bil zbor polnoštevilen. Komponiram ničesar, nimam besedil; p. Krizostom je pač tukaj, je pa z delom preobložen. Zdravstveno stanje? Noga boljša, a v levem očesu vidim letajoče muhe; pred 28 leti na desnem očesu... mrežnica je nepoškodovana. Sem potrpežljiv... Hubad je obolel, Polič ga nadomestuje. Matičarji nameravajo potovati v marec na Francosko.

4. 3. 1929: Uredništvo »Slovenca« me je naprosilo, naj komponiram pesem za velikonočno prilogo, umevno in dostopno za naše ljudstvo. Pošiljam Ti obenem to pesem; preglej jo, prosim, morda se da moderneje prikrojiti in ji dodati malo krome. Sem star diatonik... Dr. Sokol je tu; on namerava na Hrvaškem glede cerkvene glasbe kreniti v novo smer in izdati novo pesmarico za cerkev; išče tudi pri nas primernih stvari. Bojim se, da ne bo prišel na svoj račun. Tvoja nova maša »Beati mundo corde« Ti je gotovo povzročila veliko dela. Pisana je na

opalografu; to orodje ima »kaprice«, vem iz lastne skušnje. Slab tisk pa diskreditira delo, ker se ne more dobro brati. Mašo sem pregledal; podal si nam razkošno muziko, jaz bi zložil iz tega materiala kar 2 maši, toliko misli in motivov sem našel.

13. 3. 1929: Poleg velikega zbora »Vstal je Gospod« sem komponiral še 2 pesmi; zdi se mi, da naj spet pričnem. Pa le za cerkev... Ti nameravaš zdaj zopet eno mašo komponirati, pa v lahkem slogu. Da, stori to: lahko, umevno, dostopno in stvar se bo posrečila. Dr. Mantuani mi je rekel: »Čujte novico, ki me veseli: konservatoristi se upirajo hipermoderni glasbi.« V Zagrebu komponira Širola večinoma v diatoniki, tudi Odak ni prijatelj kromatike. Le »majhni« so najstrastnejši hipermodernisti. — Je že mogoče lepo skladati, če se tudi ne greši zoper naravna pravila harmonije, samo sposobnost se mora imeti za to. V tem oziru Ti ne grešiš, samo pišeš pretežno... Filkejevo mašo v E-molu sem z zborom naštudiral v dveh urah; malo napora, velik uspeh. Praktični moramo biti, drugače ne dosežemo ničesar...

14. 4. 1929: Včeraj sem izvajal Premrlovo mašo »St. Josephi« z opernim orkestrom gladko in lepo; lepo je tudi donel moj zbor »Vstal je Gospod«, ki se je slišal prvič... Za maj veliko dela, ker padejo vsi prazniki v majnik... 30. 6. bo pri nas pel novo mašo g. Vital Vodušek, sin odvetnika Božidara V., peli bomo Rheinbergerjevo »Missa solemnis«... V poletju mislim iti na Brezje; prav rad bi te imel pri sebi; toda to Ti odloči, ne jaz. Opera uprizori Rih. Straussovo »Salomo«, delo, ki ga nisem v stanu poslušati... 14. 7. bo posvečen dr. Rožman za škofa. Je iz celovške škofije, 46 let star, sedaj profesor na univerzi za cerkveno pravo, ljub in dober gospod. Bil je izvoljen za namestnega škofa cum jure successionis... V politiki nič novega, ker ta sploh miruje. Vsa politična društva so razdružena; oddahnemo se tako rekoč. Namesto nas imate pa Vi v Avstriji radikalne stranke.

21. 4. 1929: Sporočam Ti, da je moj zvesti sotrudnik na koru, prof. Vedral, po kratki, tridnevni boleznici (angina in sepsis) včeraj v tukajšnji bolnišnici v Gospodu zaspal. Lahko si misliš — velika vrzel v našem zboru. Kako in kaj? Danes še nimam odgovora za to...

29. 4. 1929: Pokopali smo častno profesorja Vedrala, hočemo se ga vsikdar hvaležno spominjati. Deloval je pri meni 16 let; njegovo smrt bom jaz najbolj čutil. Vendar se mi je posrečilo dobiti nadomestnika, in sicer kar dva: eden je g. Svetel, jurist in konservatorist, ki dobro orgla, drugi g. Neffat, operni kapelnik (iz Gorice), ki je orglal pred leti pri kapucinih v Gorici. Oba gospoda sta sklenila, da mi pomagata... S Teboj pa nisem zadovoljen. Čemu se trudiš in mučiš cele noči za prireditev Kalksburške »bande«? Nisi več mlad in lahko pokvariš živce ravno tako, ko drugi. Festina lente!... Letos Te vleče spet v Lurd, kamor si že enkrat — če se prav spominjam l. 1896 — potoval. Kdor je bil enkrat tam, ga spet vleče tja, kakor v Rim ali v sv. deželo. Če dopušča finančni minister, le potuj, a mimogrede me spet poseti! Piši, kaj in kako, da morem tudi jaz disponirati... V nedeljo sem sedel pri svoji pisalni mizi; nekdo energično potrka... Notri! Vstopil je škof iz Košic, ki je bil z nama pred dvema letoma na Košljunu. Prišel je iz Rima, kjer je bil ad limina; maševal je pri nas in se kmalu odpeljal. Naša opera pripravlja Kogejevo opero »Črne maske«. Hoteli so jo preložiti, pa jo bodo vendarle uprizorili. Strašne težkoče, kot vse hipermoderne stvari. Bon appetito!

9. 5. 1929: Pričakujem že nov o lajš an part Tvoje »Christus Rex«; bi mi zelo dobrodošel, ker bi rad mašo kmalu spet izvajal... G. Neffat je dobra pridobitev; takoj se je z zborom seznanil in je prijazen z njim. Zal, mora z opero odpotovati v Dalmacijo za 17 dni in ravno sedaj v maju; pa imam še g. Svetla in v najhujšem slučaju bom sam orglal. Mohorjevi družbi, ki me je naprosila

pesmi, sem pisal, da imam dovolj pesmi, naj izbere, kar ji je všeč. Tvojo drugo (novo) mašo vzamem često v roko; je lepa in velike glasbene vrednosti, a težka. Zloži vendar kaj lažjega! Naj moderni skladajo za založnika, če ga dobe, ti pa skladaj kaj za nas in se odreci renomeju modernega skladatelja! Komponiraj zlasti za cerkev, prinese Ti več časti in zaslug za nebesa. Nova papeževa konstitucija o cerkveni glasbi nam podaja v tej zadevi jasna navodila. Ne zametuje napredka; razvidi se pa iz vsega, da želi preprostost. Jaz zasledujem vsako strem-ljenje na cerkvenoglasbenem poprišču in opažam, da naši cerkveni glasbeniki često zapuščajo pota prave cerkvene glasbe in skladajo prav za prav p o s v e t n o glasbo s cerkvenim besedilom v hiši božji, samo da se jim ne more oporekati, da so nazadnjaki.¹ G. Premrl si je nabavil pred kratkim par sličnih maš iz Nem-čije; zove jih simfonije z liturgičnim tekstom. Hoče jih študirati zase, ne pa izvajati; pretežke stvari za naše skromne razmere. Nemško Cecilijino društvo, ki je tudi menilo, da mora v Inomostu (1911) poudarjati svoje nazadnjaštvo, je menda zopet zavzelo ostrejšo smer (glej: Musica divina, zadnji zvezek, dr. Lechthaler) ... Premrlova maša, ki si jo tudi Ti v K. izvajal, ima kot Tvoja mnogo lepih mest. Se nahajajo pa tudi mesta, ki bi se naj spremenila ...² Kogojeve »Črne maske« so vendar uprizorili 7. 5. Je vseskozi moderno delo, skoro atonalno. Bral sem ocene o njem; če bi ne vedel, kako se često napišejo ... Znano Ti je, da se pri nas povsod propagira liturgično gibanje. Že iz praktičnih razlogov se zanimam za to; Cecilijino društvo se bo v juniju temeljito pečalo s tem gibanjem. Gre za to, da so verniki tako rekoč primorani v cerkvi peti in se tako udeleževati daritve, ne pa nemo prisostvovati! Jaz sem mnenja, da petje samo ne bo zadostovalo; pa molitve vmes, ki se menjavajo s petjem, to bo menda pravo. Najbrže bo treba skladati nove mašne pesmi, ki bodo prikrojene maš-nemu besedilu. Na ta način bomo pri zgodnji maši zelo olajšani; pri pozni maši bomo pa gojili — kakor doslej — umetno zborovo petje. Vedno kaj novega. Piše se o tem tudi v raznih listih. To stvar smo že večkrat razpravljali, a nikdar prišli do pravega izida.

12. 6. 1929: V ponedeljek je tu koncertiral akademski zbor; na sporedu so bile samo novejšje skladbe: Kogoja, Lajovca, Osterca i. dr. ... Kakor poroča »Slovenec«, študira pevsko društvo »Maribor« mojo »Sočo« ... V Novem mestu se je vršil cerkveni koncert; ocenjevatelj si želi preproste narodne napeve. Jaz ne grem nikamor več; moj čas je minul, zdaj pridejo drugi na površje ... Majnik in Telovo sta srečno minula; seveda se moji živci vzpenjajo, pa jim ne morem pomagati. 1. 7. se prično duhovne vaje, potem bom prost. Kaj ne, boš spet prišel v Ljubljano, ali na Brezje, ali v Kamnik! Pridi in ostani, kjer Ti najbolj dopade! 4. 7. pridejo skupaj nekdanji novomeški dijaki; povabili so me, a zaradi duhov-nih vaj ne morem tja ... V Tivoli zidajo kopališče s 300 kabinami, ki bo imelo temperaturo 23° C, ker se bo kurilo. Bral sem zadnji čas lepe knjige o Mariji in Srcu Jezusovem; žal se mi oči utrudijo, moram jih čuvati. Vse ima svoj čas. V starosti — tako sem nekje bral — naj se počiva in pričakuje božji poziv. Oboje se tiče mene in me tolaži, ker se ne morem več v tej meri udejstvovati, ko prej. Moli zame v Lurdu!

4. 7. 1929: Duhovne vaje! — S svetom sem precej obračunal; prihodnji čas življenja pripada Bogu, Materi božji, cerkvi — in njeni glasbi ... 5. 8. odrinem — če Bog da — za 3 tedne na Brezje; ali me moreš, vrnivši se od Lurda, obiskati? Saj ni daleč od Beljaka. Te bomo očistili in umili od potnega prahu, imaš priliko se kopati v Savi. Morda prinesem s seboj par pesmi v cizeliranje. Če Bog da, bova priredila tudi par izletov. Nova maša g. Voduška je bila lepa slovesnost.

¹ S to frditvijo se slovenski cerkveni glasbeniki oz. skladatelji gotovo ne strinjamo in jo zavračamo. Urednik.

² Pa se ne bodo. Ni treba. Urednik.

(Rheinbergerjeva maša v c-duru z opernim orkestrom, Wagner: »Jubilate« in moj »Te Deum«.) Po litanijah sem se malo mudil pri obitelji novomašnika. »Ljubljana« je odpotovala v Prago k slavju Orlov, koncertuje tam in v Olomucu; tudi dvoje naših pevk je zraven... Orglarska šola je 25. 6. svoje duri zaklenila: šest abiturientov; so dobro orglali. Naša kraljica je porodila na Bledu 3. kraljeviča; zagrmel je na Gradu 101 strel... (Nazaj grede iz Lurda sem obiskal prijatelje na Brezjah.)

9. 8. 1929: Moja desna noga skoraj dobra, tudi živci se pomirjujejo. Počivam dosti in to mi dobro dé... G. Premrl je v Bohinju, toži, da je utrujen in slab — preveč se napa. Dr. Kimovec ga nadomešča. Dve nedelji bo pa mene nadomestoval g. Neffat... Duhovni razpravljajo, na kak način naj se udejstvuje katoliška akcija.

20. 9. 1929: Oni dnevi na Brezjah, ki sva jih skupno preživela, so mi v najboljšem spominu. Kolikokrat se bova sploh še videla? Otožno me dirne, ko gledam, kako padajo na levo in desno moji zadnji sovrstniki. Umejem to, a človek ostane — človek... Moje pesmi Srca Jezusovega, ki jih založi Jugoslovanska bukvarna, bodo tukaj litografirane, je najceneje; Dittler jih bo pisal na čisto. Omenjena bukvarna bo izdala tudi moje »Mašne« v 2. izdaji, in sicer v dveh zvezkih po 10 pesmi. Zdaj imam v delu ofertorij za praznik Srca Jezusovega... Šole so se pričele; novi šolski zakon prepoveduje Marijine kongregacije, napoveduje vojsko zasebnim šolam, pa hoče vendar še ohraniti verski poduk. Neprestana borba! Nočejo se ničesar učiti iz zgodovine! Vse to je že bilo — a se ni obneslo; čemu novi poskusi?... Orglarska šola je dobila druge orgle, namenjene za vajo: 6 spremenov, 1 manual, stanejo 15.000 Din — dragocen dar za učence!... Ljubljana se krasno razvija; pred par dnevi sem korakal ob periferiji in našel cele kolonije, o katerih nisem imel niti slutnje. Če bi se le tudi čednost razvijala v isti meri! A nočem metati kamenja na nobenega; medice cura teipsum!

15. 10. 1929: Pošiljam Ti — kakor sem navajen — v pregled nov ofertorij za praznik Srca Jezusovega; je za naše zборе, preprost... Študiram Gollerjevo mašo »Beati pacifici«... Da smo dobili bana, si gotovo že bral v časopisih; cela Slovenija mu je podrejena, le Belokranjci spadajo k hrvaški banovini... 13. 10. so odkrili na Valvazorjevem trgu slovesno spomenik v spomin Napoleona, ki je stvaritelj Ilirije. Velik obhod!

1. 11. 1929: Tvoja 2 zvezka »Tantum ergo« za mešani in moški zbor sem sprejel; posebno mi je všeč prvi zvezek. Škoda, da si jih dal na svetlo v tako preprosti opremi. Z mešanim čustvovanjem se vzamejo v roko; toda če se da jedro iz lupin, je v njih velika vrednost. Prosim, pošlji mi ves material za naš zbor... Ocenio o njih bom jaz napisal; ono o Tvoji 2. maši pa g. Premrl, ki to zna strokovno. Postal si zopet »Grosspapa«; čestitam. Vivant ambo!... Gollerjeva maša »Beati pacifici« s spremljevanjem vijolin je zelo ugajala; Neffat je orglal. Hitro se je udomačil; imamo ga radi... Včeraj je govoril dr. Čerin v radiu in pri tej priliki tako napadel Lajovca, da bo morebiti to predavanje imelo resne posledice. Lajovic ima svoje posebne nazore; a osebne reči v radiu razpravljati, je odveč... Nekdanji deželni glavar Šuklje, ki ga dobro poznaš, je praznoval 80 letnico...

26. 11. 1929: Ne komponiram ničesar, nisem razpoložen, ker mi noge niso v redu in me ovirajo v telesnem gibanju. V poklicu pa delam, kot po navadi. Kaj hočeš, 29. 11. dosežem že 78. leto; ne smem zahtevati od ljubega Boga, da bi ostal še vedno oni »mladostni« p. Hugolin; vesel in zadovoljen sem, da je tako... 23. 11. so se matičarji odpeljali na Francosko za par tednov; z njimi tudi šest mojih najboljših moči; zdaj imamo devetdnevnicu — bom storil, kar morem brez njih... Naš p. gvardian Angelus je tudi bolehen; drži se sicer zdravnikovih

navodil, a mu ne gre posebno — dela in dela na vse strani... Tu koncertirajo samo umetniki-tujci; najlepše je uspel koncert Trio Brandl...

19. 12. 1929: Sprejmi za božič moja odkritosrčna voščila! Najbolje me razumeš Ti in zelo sem Ti hvaležen za Tvoje prijateljstvo, da, bratovsko čustvo-vanje. Tudi hvala za dobro oceno mojih zadnjih pesmi. Rečem Ti, redkokdaj je kdo pilil tako na svojih delih, kakor jaz pri zadnjih; tudi Ti si imel zraven besedo. Zdaj morem vzklikniti: Tako in ne drugače. Morda jih javnost ne bo ugodno ocenjevala — ker so mogoče zapleteni osebni interesi. To mi je vseeno; posvetil sem jih Srcu Jezusovemu in — basta... Goriške »Božje speve« sem sprejel. Ne da bi si Ti laskal, stavim Tvoji dve božični v prvo vrsto; so silno ljubke. A letos jih še ne bom pel; prepozno je za letos pomnoževati glasove. Zbirka je jako pomnožila slovensko cerkveno pesem; je dokaj lepih in boljših pesmi... 8. 12. sem izvajal mojo »Seraphico« z opernim orkestrom. Potem sem bil pa prisiljen zopet enkrat mirovati — desna noga je zbolela na vnetju žil. Nekdo mi je svetoval, naj poskusim z ilovico, pomešano z jesihom. In glej! V štirih dneh je bilo vnetje odstranjeno! O božiču ko po navadi 2 pastoralni maši »Hummel« in »Faist«; obvladujemo jih. In Ti se pelješ v Budimpešto k materi! Otroška ljubezen Te žene tja. Pozdravi mater tudi v mojem imenu; me sicer ne pozna, a Novomeščani so si bližji.

Stanko Premrl:

Orglarska šola v Ljubljani v letih 1877—1937.

(Dalje.)

Absolventi l. 1913.

205. Biščak Štefan, roj. 12. maja 1890 v Košani, je služboval kot organist nekaj let v Ambrusu, potem se je preselil v Francijo in opravlja službo pevovodje in organista pri slovenskih izseljencih v Aumetzu.

206. Gomišček Izidor, roj. 28. marca 1885 v Desklah na Primorskem. O njegovem delovanju nimamo podatkov.

207. Janžekovič Ivan, roj. 15. oktobra 1889 v Radovici, je služboval kot organist v rojstni župniji samo pol leta, potem je moral l. 1915 oditi na bojno polje. Po vojni se je posvetil kmetijstvu in ima v Radovici malo posestvo z obilno družino.

208. Mikolič Ivan, roj. 25. maja 1888 v Zelimljah, je bil nekaj časa organist, potem si je v Šmartnem pri Slovenjgradcu ustanovil tovarno za merila in ravnala.

209. Breskvar Franc, roj. 11. aprila 1889 v Volavljah, župnija Prežganje, je služboval kot organist v Št. Jakobu ob Savi, potem živel kot fotograf v Domžalah do svoje smrti 18. marca 1931.

210. Mrak Ciril, roj. 6. aprila 1891 na Dovjem, je po odlično dovršeni šoli služboval kot organist v Št. Vidu nad Ljubljano, v Cerknici, od l. 1919 dalje slušbuje ves čas v Stari Loki.

211. Pahor Roman, roj. 1. marca 1889 v Renčah na Primorskem, je obiskoval ravno tam ljudsko in obrtnonadaljevalno šolo za zidarje. Glasbe se je učil pri nadučitelju Rudolfu Vižintinu v Renčah in pri župniku skladatelju Ivanu Kokošarju. Orglarsko šolo v Ljubljani je dovršil v enem letu. Službo organista v Renčah je opravljal že od l. 1905—1912, potem zopet od 1914—1916 (do evakuacije renške občine). Po povratku iz begunstva je orglal v Renčah od 1920 do 1922. L. 1923 je služboval pol leta kot organist pri Sv. Luciji, v Renčah pa zopet od 1925—1930. Med l. 1934—1935 je bil pol leta organist v Opatjem selu, dokler

ni pomladi 1935 prišel v Jugoslavijo. Tu je nekaj časa poučeval in vodil cerkveno petje v Kosezah in Dravljah pri Ljubljani. Od l. 1913—1919 je bil v Renčah tudi obč. tajnik, od 1917—1930 pa ravno tam tajnik pri posojilnici. L. 1934 je dobil od kraljeve kvesture v Gorici dovoljenje za razmnoževanje muzikalij in risb po načinu litografije. Sedaj se peča večinoma s prepisovanjem in razmnoževanjem muzikalij, za kar ima tudi obrtno dovolilo od okrajnega poglavarstva v Ljubljani.

L. 1914.

212. Plevelj Franc, roj. 4. maja 1896 v Podgorju pri Kamniku, je služboval kot organist v Radomljah, v Šmartnem pod Šmarno goro, zopet v Radomljah, od l. 1935 pa v Šmartnem pri Kranju.

213. Spruk Franc, roj. 2. oktobra 1893 na Selih pri Kamniku, moral v vojno in umrl 7. oktobra 1918 doma, ko je podlegel hudi griži. Bil je vzoren fant.

214. Bohinc Ivan, roj. 3. junija 1894 na Dolenji Dobravi pri Trati, je po odlično dovršeni šoli moral v vojno in padel na Krasu 20. avgusta 1917. Pokopan je na vojaškem pokopališču v Nabrežini. Bil je eden izmed posebno mnogo obetajočih organistov.

215. Jančar Jernej, roj. 25. avgusta 1888 na Javoru pod Ljubljano, je bil organist v domači župniji, potem v Višnji gori in zopet na Javoru. Sedaj ne orgla več.

216. Marolt Anton, roj. 31. marca 1889 v Malih Lipljenih, župnika Škocijan pri Mokronogu, službuje po odlično dovršeni šoli ves čas doma v Škocijanu ter ima tudi trgovino.

217. Pavčič Franc, roj. 2. febr. 1888 v Bizoviku pod Ljubljano, je orglal 12 let v Rudniku, 2 leti v Bizoviku, 4 leta v Štepanji vasi, hodil potem tri mesece orglat na Dobrovo; sedaj vodi petje zopet v Bizoviku. 16 let je uslužben hkrati pri Delavskem konsumnem društvu v Ljubljani in zadnjih 7 let kot poslovođa. Svetovne vojne se je udeležil v Galiciji, na soški in tirolski fronti. Na soški fronti je v Biljah vodil petje in orglal pri vojaških in farnih mašah, istotako na Južnem Tirolskem v Normi in Belluno.

L. 1915.

218. Nastran Matija, roj. 2. marca 1898 v Studenem pri Selcih nad Škofjo Loko, je bil nekaj časa organist v Selcih. Potem je moral k vojakom ter ostal v vojaški službi.

219. Jančar Jožef, roj. 9. aprila 1893 na Javoru pod Ljubljano, je bil pol leta organist v Ribnici, potem ves čas v Zalini organist in cerkovnik.

220. Kavčič Jakob, roj. 11. julija 1895 v Dol. Logatcu, je orglal 4 mesece v Senožečah, odslužil vojake, nato vstopil v službo k železnici.

221. Pogačnik Mihael, roj. 30. septembra 1897 v Kamni gorici, je orglarsko šolo dovršil z odliko. Nato je šel k vojakom. Med svetovno vojno je l. 1916 prišel h godbi Slov. planinskega polka, kjer je ostal do prevrata. Po prevratu je bil sprejet k novoustanovljeni godbi dravske divizije v Ljubljani. Medtem je obiskoval tudi konservatorij. L. 1920 je bil pri Strokovni zvezi na tečaju kot strokovni tajnik. L. 1921 je nastopil službo pri železnici, kjer se še danes nahaja v svojstvu oficijala VIII. skupine. L. 1936 je bil odlikovan z zlato kolajno. Sodeloval je pri ustanovitvi Žel. glasbenega društva »Sloga« in je že osem let predsednik njene godbe, odbornik šolskega odseka itd. Je tudi član ljubljanske Filharmonije. L. 1931 je v Zagrebu napravil ispit za vodjo salonskih orkestrrov. Tudi za cerkveno glasbo se vedno živo zanima.

222. Rihtar Franc, roj. 25. marca 1893 v Krašnji, službuje ves čas do danes kot organist v Krašnji.

223. Zorzut Peter, roj. 17. oktobra 1896 v Vedrijanu na Primorskem, je bil po odlično končani šoli organist v Vedrijanu, v Št. Janžu na Dolenjskem, v Tržiču in v Aleksandrovem na otoku Krku. Tu je deloval tudi pri občini, zadrugi in godbi. Sedaj je brez službe v Strugah na Dolenjskem.

L. 1916.

224. Grašič Anton, roj. 5. avgusta 1898 na Trsteniku, je bil organist na Trsteniku in v Planini pri Rakeku. Zdaj je brez službe.

225. Kolenc Valentin, roj. 9. februarja 1891 na Vojskem nad Idrijo, umrl zaradi španske bolezni 9. novembra 1918.

226. Lunder Franc, roj. 9. aprila 1897 v Škocijanu pri Turjaku, ni služboval kot organist nikjer, pač pa je danes uradnik v notranjem ministrtvu v Belgradu.

L. 1917.

Šola ni poslovala.

L. 1918.

Ni bilo nobenega absolventa.

L. 1919.

227. Cajhen Jožef, roj. 5. februarja 1901 v Dolu pri Ljubljani, je služboval kot organist malo časa na Bledu in v Dolu pri Ljubljani, potem pa ves čas neprestano v Šmartnem pri Litiji, kjer je še danes.

228. Gostič Jožef, roj. 5. marca 1900 v Stari Loki kot sin organista, je bil po končani šoli najprej kot dober tenorist član opernega pevskega zbora v Ljubljani, hkrati obiskoval državni konservatorij ter se razvil v prav dobrega solista. Nato je bil nastavljen pri operi v Ljubljani in pel mnogo glavnih vlog. Nastopal je tudi pri koncertih. L. 1936 se je pevsko izpopolnil še na Dunaju. Jeseni 1937 je sprejel nastavstvo na zagrebški operi.

229. Rozman Alojzij, roj. 20. septembra 1900 v Mirni peči, službuje po dovršeni šoli ves čas kot organist in pevovodja v Zagorju ob Savi. Hkrati je zaposlen v rudniški pisarni in je tajnik Ljudske samopomoči. Tudi sklada. Izdal je slovensko mladinsko mašo.

L. 1920.

230. Armeni Franc, roj. 3. decembra 1899 v Blagovici kot sin organista, je služboval kot organist v Planini pri Rakeku in potem ves čas do danes v Toplicah pri Novem mestu kot organist in občinski tajnik.

231. Veninšek Ludovik, roj. 28. julija 1899 na Rečici ob Savinji kot sin organista, je bil več let organist v rojstni župniji. Zadnja leta se peča s trgovino.

232. Mazovnik Anton, roj. 7. julija 1902 na Ježici, je že kot drugoletnik orglarske šole hodil domov orglat. Po končani šoli je služboval kot organist v rojstni župniji do l. 1929, od 1929 do 1933 je bil organist v Dobu, od 1933 dalje orgla in vodi petje v Trzinu. Od l. 1925 dalje ima službo hkrati pri državni železnici v Ljubljani.

233. Mihelčič Franc, roj. 2. decembra 1897 v Petelinjih pri Sv. Heleni, je bil organist v Sori, nato cerkovnik pri uršulinski cerkvi v Ljubljani, potem organist in cerkovnik na Bledu, od l. 1929 službuje kot organist in pomočnik v hranilnici v Radovljici.

234. Pirnat Ciril, roj. 21. avgusta 1898 v Nožicah pri Homecu, je bil nekaj let član opernega pevskega zbora v Ljubljani, nato se je oprijel trgovine, ki jo ima v Ljubljani.

235. Šeme Alojzij, roj. 16. maja 1901 na Polici pri Višnji gori, je služboval kot organist v rojstni župniji l. 1926 in jo opravljal do l. 1930. Tega leta je odpotoval v Ameriko. Živi v Clevelandu in deluje kot pevovodja petih mladinskih zborov: »Slavčkov«, »Škrjančkov«, »Kantarčkov« in dveh drugih brez imena. S temi zbori je priredil do sedaj že 26 koncertov.

236. Tiselj Janko, roj. 19. maja 1893 v Dobropolju, slušbuje kot organist v rojstni župniji. Hkrati ima trafiko.

237. O. Leko Tadej, roj. 30. aprila 1896 v Bjelopolju pri Mostarju, umrl 4. julija v Sarajevu v bolnišnici zaradi jetike. Pripadal je frančiškanskemu redu in deloval po odlično dovršeni orglarski šoli kot profesor glasbe na frančiškanski gimnaziji v Visokem Brijegu v Hercegovini. Kot gojenec orglarske šole je poučeval eno leto součence srbohrvaščino. S svojega službenega mesta na Širokem Brijegu je dopisoval v »Cecilijo« in se nekoliko tudi skladateljsko udejstvoval.

L. 1921.

238. Bižal Anton, roj. 2. junija 1901 v Starem trgu ob Kolpi, je služboval kot organist v Borovnici, potem pa že mnogo let v Gorjah pri Bledu.

239. Jurjevčič Janko, roj. 13. julija 1898 v Idriji, je sodnijski uradnik v Ljubljani.

240. Vodišek Josip, roj. 11. decembra 1902 v Gornjem Mokronogu pri Trebelnem, je bil pol leta organist na Rakovniku v Ljubljani, nato nekaj časa uslužben pri banki, potem kot klarinetist pri vojaški godbi v Banjaluki, v Sarajevem in Ljubljani. Sedaj živi v Bjelovaru.

241. Wornig Anton, roj. 15. maja 1897 v Deščicah na Koroškem, je služboval kot organist in cerkovnik v Dolenji vasi pri Ribnici, v Borovnici in sedaj na Bledu. Nekaj let se je glasbeno izpopolnjeval še na konservatoriju v Ljubljani. Tudi sklada. Izdal je Marijine pesmi. Zložil je Requiem za en glas z orglami, orgelske preludije in drugo.

L. 1922.

242. Juvan Josip, roj. 19. januarja 1903 na Vranskem, je služboval kot organist in občinski tajnik v Sv. Križu pri Kostanjevici. Kje biva sedaj, nam ni znano.

243. Urh Franc, roj. 1. aprila 1901 v Podlipi pri Vrhniki, slušbuje kot organist in občinski tajnik v Sodražici.

244. Zidar Ferdinand, roj. 19. oktobra 1902 v Dolu pri Ljubljani, je bil organist na Rakitni, Mirni in sedaj na Koroški Beli.

245. Žagar Pavel, roj. 10. januarja 1903 na Trebelnem, je služboval najprej v rojstnem kraju, potem pa je od l. 1923 organist in pevovodja v Št. Vidu pri Stični.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani: 29. oktobra je tu prvič koncertiral saleburški godalni kvartet in krasno izvedel Mozartov, Beethovnov in Schubertov kvartet. — 31. oktobra se je vršil cerkveni koncert v cerkvi Srca Jezusovega o priliki od mojstra Jenka prenovljenih in znatno povečanih orgel. G. stolni dekan dr. Kimovec je orgle blagoslovil in razložil. Nato se je vršil zelo uspel koncert orgelskih in pevskih točk. Na orglah sta samostojno nastopila g. prof. Tomc in g. Zdešar, pevski zbor pa je pod vodstvom ravnatelja kora P. Šavlja izvrstno zapel več izbranih skladb naših skladateljev. — 3. novembra je koncertiral čelist Enrico Mainardi. Izvajal je Haydna, Bacha, Debussyja, Rahmaninova, Hillenmacherja in Sarasata. Mainardi je velik umetnik. — 5. novembra je nastopil Ljubljanski godalni kvartet: Pfeifer,

Stanič, Šušteršič, Müller. Izvajali so Haydnov, Ravelov in Dvořakov kvartet in dosegli lep uspeh. — O koncertih v proslavo Foersterjeve stoletnice poročamo na drugem mestu. — 13. novembra se je vršila Akademija slepe mladine iz banovinskega zavoda v Kočevju. Nudila je tudi zelo uspele glasbene in pevske nastope. — 24. novembra je bil koncert bolgarske pesmi. Pel jih je bolgarski pevec g. Ivanov, na klavirju ga je spremljala gdč. Hrašovčeva. — 1. decembra je bil običajen časnikarski koncert. Nastopili so: godba »Sloge« pod vodstvom g. Svetela, mladinski orkester Glasbene Matice pod vodstvom prof. Jeraja, razni pevci-solisti in instrumentalisti ter pevski zbor »Save« pod vodstvom g. Venturinja. — 3. decembra je pianist g. Ivan Noč priredil samostojni klavirski koncert. Izvajal je Vivaldija in Bacha v lastni priredbi in podal te skladbe z izredno poglobljenostjo; v drugem delu je zaigral več modernih skladb, kjer je pokazal posebno svojo veliko tehniko. — 6. decembra je koncertiral francoski violinist Robert Soetens. V topli, čisti in polni igri je izvedel Händlovo sonato, Vitalijevo Čakono in Mozartov koncert v G. Tudi v modernih skladbah Milhauda, Debussyja in Dohnanyja se je zelo izkazal. Spremljala ga je Suzana Roche. — 13. decembra se je vršil jubilejni koncert Akademskega pevskega zbora ob desetletnici njegovega obstoja. V sijajnem, do sedaj najbolj uspelem koncertu je ta naš najboljši pevski zbor pod vodstvom svojega neprekosljivega pevovodja Franceta Marolta nekaj pregled svojega dosedanjega dela. Zapel je v prvem delu izbrane umetne pesmi od Trubar-Tomčevega »Oče naša« preko Gallusa, Foersterja, Adamiča, Lajovica in Ravnika do Kogojevega »Requiem«; v drugem delu pa pet krasnih Tomčevih ustvaritev, zajetih iz naših slovenskih narodnih usedlin, potem pa še nekaj pesmi, prirejenih od Marolta, Bajuka in Deva. Akademski pevski zbor je pel pred polno unionsko dvorano, ki jo zadnje čase razun njega vidi napolnjeno komaj kateri koncertant. — 21. decembra je akademski pevski zbor svoj koncert ponovil za mladino. — V decembru sta koncertirala še 13letna pianistinja Nada Brankovičeva iz Belgrada in Ljubljanska Filharmonija. Mlada pianistinja je z izvajanjem težkega sporeda: Bacha-Tausiga, Scarlattija, Beethovna, Weberja, Schumanna, Chopina, Debussyja, Tajčevića in Liszta vzbujala spričo tolike spretnosti in nadarjenosti samo začudenje. — Slovensko Filharmonijo je to pot vodil nemški izredno zmožen dirigent dr. Herman Scherchen. Zaradi premajhne pripravljenosti orkestra od domače strani uspeh pri tem koncertu ni bil tak kot pri večini dosedanjih. Tudi spored, ki je nudil dve domači sodobni deli: dr. Švarovo »Simfonijo« in Žebretov »Tek«, v celoti še ne docela izčiščeni in ustaljeni, ter dvoje klasično umerjenih: Brahmsovo III. simfonijo in Mozartovo Serenado, ni poslušalcev preveč zadovoljil.

II. Koncerti drugod. V Mariboru je v začetku letošnje sezone koncertiral mariborski klavirski trio, ki ga sestavljajo gg. dr. Roman Klasine (klavir), g. Taras Poljanec (gosli) in g. Oton Bajde (čelo). Izvajali so Dvořaka, Brahmsa in Čerepnina. — V oktobru je pianist Ivan Noč koncertiral v Celju. — 7. nov. sta v Mariboru priredila cerkveni koncert organist fr. Kanizij Fricelj iz Kamnika in operni basist Tone Petrovčič iz Ljubljane. — 15. novembra je ravnotam koncertiral češki pianist Firkušny. — 13. novembra je Glasbena Matica v Ptujju počastila Foersterjevo stoletnico s koncertom Foersterjevih skladb. — 20. novembra je v Novem mestu nastopil godalni kvartet učiteljskih abiturientov in igral Mozarta, Haydna, Čajkovskega in Schuberta. — Godba društva poštnih nameščencev v Celju je priredila uspel tamburaški koncert. Vodil ga je g. Cepuš. — 21. novembra je bil ravnotam cerkveni koncert pevskega društva »Celjski zvon«. Sodeloval je društveni pevski zbor pod vodstvom g. Avguština Cerarja, g. prof. M. Močan kot pevec, g. prof. Matija Tome, ki je izvajal orgelske točke, in g. Križnik, ki je petje spremljal. — 26. novembra se je vršil v Mariboru koncert Umetniškega društva. Sodelovali so: g. dr. Klasine, Ljubljanski godalni kvartet in pevski zbori »Drave«, Glasbene Matice, »Jadrana« in »Maribora«. Izvajali so dela štajerskih skladateljev. — 3. decembra je bil

v Mariboru spominski koncert Glasbene Matice v proslavo Foersterja, Adamiča in Hubada. — 28. novembra sta godba I. planinskega polka v Škofji Loki in Pevska zveza v Ljubljani po svojem odseku v Škofji Loki priredila cecilijanski koncert. Vodila sta ga kapelnik Lojze Smrekar in pevovodja Josip Matek. Izvajali so po večini slovenske skladbe duhovne in svetne vsebine in imeli lep uspeh. — 5. decembra je bil cerkveni koncert »Celjskega zvonac« v Sv. Juriju ob južni žel. — 28. nov. se je vršil v dubrovniški stolnici koncert v čast sv. Ceciliji. Nastopil je cerkveni pevski zbor in mestni turistovski orkester. Izvajali so skladbe Etta, Croceja, Masseneta, Haydna in Händla. Vodil je A. Gjivanović. — Pianist Ivan Noč je v decembru koncertiral v Mariboru. — Francoski violinist Robert Soetens je skupno z orkestrom ljubljanske Glasbene Matice koncertiral v Ptuj. — Ljubljanski akademski pevski zbor je koncertiral s svojim jubilejnim sporedom v Mariboru. St. Premrl.

Dopisi.

Šmartno ob Paki. Tukajšnje pevsko društvo, ki se imenuje Pevsko društvo Šmartno ob Paki, je letos obhajalo 30-letnico ustanovitve. Ta praznik je društvo obhajalo na ta način, da je priredilo pod okriljem »Pevske zveze« velik koncert dne 10. oktobra v Šmartnem ob Paki. Poleg našega društva je sodelovalo še šest drugih pevskih zborov. Vsak zbor je zapel dve ali tri pesmi samostojno, vseh sedem zborov pa skupno tri pesmi. Prireditve so počastili s svojim obiskom gosp. Lavrič kot predsednik Pevske zveze iz Ljubljane, g. mestni župan iz Celja Al. Mihelčič in g. dr. Mlinar-Cigale, okrajni načelnik iz Gornjega grada. Udeležba poslušalcev je bila rekordna. Koncert se je vršil na prostem. Prostor je bil zelo primeren in okusno prirejen. Slavnostni govor je imel mestni župan celjski g. A. Mihelčič. Zbori so peli po sledeči vrsti:

Braslovče: Svetek: Most vzdihovanja. — Vodopivec: Knezov zet.

Šoštanj: Vodopivec: Izgubljeni svet. — Mav: Tinica. — Jereb: O kresu (moški zbor).

Sv. Jurij ob Taboru: Puš: Mak. — Oevirk: Bog in Slovenija. — Setev.

Mozirje: Vodopivec: Vrabček. — Naročilo.

Letuš: Nedved: Domovina mili kraj (moški zbor). — Aljaž: Na dan (moški zbor.)

Šmartno pri Velenju: Bartl: Oj planine. — Krek: Gospodov dan. — Vodopivec: Oj zemlja širna.

Šmartno pri Paki: Pavčič: Zdravica. — Tomc: Med cveticami po logu. — Vodopivec: Kadar zora se čez gore. — Klančnik: Ko smo spali v tihi noči.

Vseh sedem zborov skupno pa je zapelo:

Sattner: Pod trto bivam zdaj. — Aljaž: Na nebu zvezde sevajo. — Premrl: Slovanska pesem.

Vsi zbori so dobro zapeli in pokazali, da še pevci in pevovodje zelo veliko potrudijo ter da imajo na razpolago izvrsten material. Upam, da bo kdo pisal natančnejšo oceno.

Ljudstvo je burno aplavdiralo ter zahtevalo ponavljanje. Sploh so rekli ljudje, kaj takega še nismo slišali. Tukajšnje pevsko društvo, ki je obenem tudi cerkveni pevski zbor, šteje 30 članov. Od leta 1907, ko se je društvo ustanovilo, so še samo trije člani in to prav ustanovitelji. To so: Steblovnik Martin, banski svetnik in predsednik kmetijske zbornice ter tukajšnji župan kot sedanji predsednik, dalje Irman Franc, posestnik in lesni trgovec, ter Klančnik Franc, organist v pokoju. Sedanji pevovodja je Klančnik Franc ml., tukajšnji organist.

Lepo uspeli koncert, velikanska udeležba ljudstva in oglušujoči aplavzi pa naj bodo vsem pevcem, posebno pa še jubilanu v bodrilo za nadaljnje udejstvovanje na polju slovenske muze. Klančnik Franc st.

Toplice. V novembrski številki »Cerkvenega Glasbenika« je g. Ivan Mercina podal obširno kritiko zvonov v Toplicah pri Novem mestu. Žal, da sem bil baš tedaj bolan in nisem čital te številke, zato sem se nemalo začudil, ko so me drugi nanj opozorili. Hitro sem vzel list v roke in prečital. Priznati moram, da se popolnoma strinjam z izvajanjem g. dopisnika, le to moram pripomniti, da je ves ta strokovnjaški spis povzročil nesrečni tiskarski škrt v »Slovenec«. Tam je namreč res pisano, da je sestava glasov c-g-a-h, kar bi bilo celo za naša nestrokovnjaška ušesa zelo pogrešeno. V resnici pa je sestava glasov e-g-a-h, za katero smo se odločili po nasvetu preč. gospoda stolnega dekana dr. Kimovca, ki je — tudi strokovnjak. Dasi je bil en zvon že od prej in le trije novi, moram poudariti, da se je liv prav dobro posrečil in se glasovi kar lepo ujemajo. Zvonjenje v Toplicah je prav lepo in zelo so zadovoljni z njim farani in vsak, kdor naše zvonove sliši.

Josip Oražem, župnik v Toplicah.

Šenčur pri Kranju. Dovolite, g. ravnatelj, da se po dveh letih zopet oglasimo mi Šenčurjani, da ne boste mislili, da spimo ali lenarimo; smo navdušeni za lepo petje in kar gorimo zanj. Cecilijino društvo, ki je bilo ustanovljeno za vso faro, je proslavilo svojo zavetnico sv. Cecilijo na njej posvečeno nedeljo, dne 28. novembra t. l., z akademijo — koncertom cerkvenih pesmi.

Nastopili so štirje cerkveni zbori, in sicer: Olševke, Visoko, Voglje in Šenčur. Manjkalo je zbora iz Hrastja, kjer so sedaj brez organista, ker jim je prejšnji organist Janez Pintar preteklo zimo umrl — spomnil se ga je g. župnik Vavpetič pri koncertu: »Bil je dober pevovodja in pevec tenorist, naj mu bo lahka zemlja in naj mu bo Bog plačnik, ko mu je tu na zemlji prepeval slavo.«

Akademijo je otvoril bariton solo. Pel je organist iz Šenčurja, Karel Škerjanec, in sicer: M. Tomc »Vsi zemljani se sklonite«.

Nato je nastopil zbor iz Olševka. Vodil ga je organist Naglič. Najprej je predstavil zbor občinstvu g. župnik Vavpetič — naj bo povedano, da je bila precej prostorna dvorana nabito polna poslušalcev iz vse fare. Že to je navdušilo pevce, kajti to jim je že prvo priznanje; peli so: »Lepo se jutranja zarja blesti« ter Hladnikovo »Ave Marijo« v As-duru. To pesem je imel peti vsak zbor. Pri tem zboru se odlikujejo posebno moški pevci.

Za njim je nastopil zbor z Visokega, pevovodja Tone Jagodic. Pri predstavi je omenil g. župnik, da je ta zbor zastopal Šenčur na prosvetnem taboru v Kranju in je dobil drugo mesto. Zbor je številčno zelo močan, okrog 30 pevcev. Peli so: Hladnik »Ave Marija« in Marijino z bariton solo, ki ga je pel pevovodja sam.

Za njim smo nastopili pevci iz Vogelj. Pri predstavi se je spomnil g. župnik pokojnega župnika-beneficiata iz Vogelj Fr. Rajčevića, »da je nastopil pri predlanskem koncertu na tem odru in govoril o lepoti petja«. Peli smo: Hladnik »Ave Marija« in Alojzij Mav »V varstvu Brezmadežne«.

Za nami je nastopil zbor iz Šenčurja pod vodstvom org. Škerjanca. Peli so: Hladnik »Ave Marija« ter Mlinar-Cigale »Ave Marija« v Des-duru.

H koncertu je bil daljši govor g. župnika Vavpetiča o sv. Ceciliji in o pevcih, da jim naj bodo ljudje hvaležni ter jih imajo radi in podpirajo pri njih lepem stremljenju.

Nato je zapel skupni zbor združenih zborov: Stanko Premrl »Marija Pomočnica« v Des-duru in Franc Kimovec »Marija, Slovencev Kraljica«, kar je lepo zaključilo slavnost.

Po koncertu je bil občni zbor Cecilijinega društva z navdušenimi slučajnostmi. Bog živi!

Ster Franc, organist.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Matija Tomc: Blagoslovne pesmi za mešani zbor. Samozaložba St. Vid nad Ljubljano. Odobrene od škof. ordinariata v Ljubljani 29. okt. 1937, št. 5189. Opalografiral Roman Pahor, Zapuže (Ljubljana). — To zbirko cerkvenih pesmi bo vsak količkej zmožen in napredka željen pevovodja-organist rad vzel v svoj repertoar. Uglasbene so

jasno, plemenito melodijozno, v skrbno varovanem cerkvenem slogu, v zmerno držanem glasovnem obsegu, v krepkih in sočnih harmonijah, v točni, izklesani obliki. Pesmi je enajst; nekaj daljših, nekaj krajših. Glasovi se lepo in smotreno menjavajo. Posebno dragoceni in glasbeno izredno razviti pesmi sta št. 7 in 10. Št. 6 pa je zložena v ljudskem tonu v sporednih tercah v sopranu in altu v vzorno figuracijo v nižjih glasovih. Pesmi, ki se morejo uporabiti tudi kot obhajalne ali evaristične sploh, zelo priporočamo. Partitura 12 Din, glasovi po 5 Din. St. P.

Matija Tomc: Rdeča kapica. Spevoigra. V njej nastopajo sledeče osebe: mamica — mezzosopran, Rdeča kapica — sopran, stara mamica — alt, volk — bas (v mladinski zasedbi alt) in lovec — bas oz. alt. Spremljanje je klavirsko. Glasba je kar moč posrečena; izvrstno se prilega mikavnemu besedilu oz. zgodbi — ko je Rdeča kapica šla skozi gozd voščit stari mamici, pa jo je na poti srečal volk in je sicer ni takoj pohrustal, pač pa kmalu pridirjal za njo in jo hotel popasti pred vratmi — — — pa je na klice Rdeče kapice pritekel lovec na pomoč in ustrelil volka. Potem pa je bilo veselje v hiši stare mamice. — Vse to je v Tomčevi uglasbitvi krasno podano: v značilnih pred- in medigrah in izrazitih samospevih. Ponekod je slog močno sodoben, zasoljen s primernimi trdotami in drugimi nenavadnostmi, n. pr. v III. prizoru (volk se bliža), ali v IV. prizoru v nežnem, z rahlimi alteracijami začinjenem spevu Rdeče kapice, ali mičen dvoglasni stavek na koncu VII. prizora. Splošno pa je igra uglasbena v solidnem, skrbno pretehtanem in učinkovitem slogu. Cena 28 Din. St. P.

Božični zvonovi: 4 božične in pesem v čast sv. Štefanu za mešani zbor zložil A. Grum. Odobril škofijski ordinariat v Ljubljani 7. okt. 1936, št. 4993. Izdal in opalografiral Roman Pahor, Zapuže (Ljubljana) 1937. — Te Grumove pesmi so zložene v preprostem, kolikor toliko sicer že obrabljjenem, a vendar za marsikoga še v dokaj mikavnem slogu. Cena 8 Din. St. P.

Dr. Fr. Kimovec: V spravo za bogokletje. Molitve »Hvaljen bodi Bog« itd., ki se po ukazu ljubljanskega škofijstva opravljajo zadnja leta po naših cerkvah, je dr. Kimovec zelo primerno in učinkovito uglasbil. Partitura je prirejena za mešani in za moški zbor. Stane 2 Din. St. P.

Matija Tomc: Suita za klavir. Samozaložba. Opalografiral Roman Pahor, Zapuže (Ljubljana) 1937. Cena 30 Din. — Ta 28 strani velikega formata obsegajoča skladba ima tri stavke. Prvi v čvrsto (Allegro moderato) gibajoči se brzini je zložen na podlagi glavne krepke in odločne teme, ki se pogosto ponavlja v raznih variantah, prelivih in zagonih. Drugi stavek je izrazito tridelen: začetnemu mirnemu stavku (Sostenuto), pisanem v polnih, zgoščenih in napetih akordih, sledi hitrejši stavek (più mosso, rubato), ki se dobro odraža od prvega; zaključi ga mirni, neizpremenjeni prvi del. Tretji stavek (Presto) ima nekoliko prosto sonatno obliko; glavna in stranska tema sta prav markantni. Slog te suite je vseskozi sodoben, sam po sebi sicer jasen, pač pa težak. Igrati bodo kos samo prvovrstni pianisti. St. P.

Izšle so še sledeče skladbe: dr. Josip Čerin, Jugoslavija, mešani zbor; Zorko Prelovec: Ave Marija z latinskimi in slovenskimi besedilom, za sopran, mešani zbor in orgle; dr. Jerko Geržinčič: Miklavž prihaja. Spevna igra. Te skladbe nam v oceno niso bile poslano. Uredništvo. — Ravnokar so izšle Franc Premrlove postne pesmi.

Razne vesti.

Jubileji. G. Ciril Mohor, ravnatelj Ljudske hranilnice in posojilnice in organist v Kranju ter g. Martin Planinšek, organist v Tržiču, sta obhajala v novembru 1937 petdesetletnico rojstva. Petdesetletnico rojstva je l. 1937 obhajal tudi znani plodoviti in priljubljeni hrvatski skladatelj prof. p. Kamilo Kolb. Vsem trem iskreno čestitamo!

Dosedanji kapelnik vojaške godbe v Ljubljani g. major Dragoljub Živanović je imenovan za višjega kapelnika v Belgradu in hkrati za glasbenega referenta v vojnem ministrstvu. Na povišanju mu prav iskreno čestitamo in se mu zahvaljujemo za vse usluge, ki nam jih je izkazal pri izvajanju cerkvene glasbe.

G. profesor Marko Bajuk, do sedaj delujoč na I. realni gimnaziji v Ljubljani in izredno delavni ter požrtvovalni voditelj naše Pevske Zveze, je bil v novembru 1937 imenovan za inšpektorja srednjih šol pri prosvetnem oddelku banske uprave v Ljubljani. K zasluženemu napredovanju mu iz srca čestitamo.

Cecilijino društvo mariborske mestne stolne župnije je imelo v novembru 1937 svoj redni občni zbor. Izvoljen je bil dosedanji odbor s predsednikom g. stolnim kanonikom in župnikom msgr. Umekom na čelu.

V Sofiji so l. 1937 zgradili v hotelu »B'lgarijac koncertno dvorano, ki je največja na Balkanu. Dolga je 45 m, široka 18 m ter ima 1420 sedežev.

Slovaška filharmonija iz Bratislave je na dan proslave češkoslovaškega praznika (28. oktobra 1937) koncertirala v Belgradu. Koncert je vodil dirigent in skladatelj Zdenko Folprecht, ki vodi Filharmonijo že 12 let.

Naš rojak g. Ivan Brezovšek je postal ravnatelj belgrajske opere.

Odlični basist zagrebške opere g. Josip Križaj je praznoval v decembru 1937 30 letnico, odkar je prvič nastopil v gledališču. Hkrati praznuje 50 letnico življenja. Mu iskreno čestitamo.

18. decembra 1937 je preteklo 200 let, kar je umrl slavni izdelovalec gosli Anton Stradivari. — Isto leto je preteklo 50 let od smrti pomembnega cerkvenega skladatelja Morica Brosiga, ki je velik zlasti v svojih izklesanih instrumentiranih latinskih mašah in v številnih veličastnih orgelskih skladbah.

V Ljubljani je bila v decembru 1937 ustanovljena Akademija znanosti in umetnosti.

DAROVI ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

G. Anton Golf, župnik v Boh. Srednji vasi, 100 Din; g. Alojzij Stroj, stolni kanonik v Ljubljani, 60 Din; neimenovan 43 Din; g. Stanko Žerjal, kaplan v Škocijanu pri Mokronogu, 20 Din. — Po 10 Din: g. Ciril Pincolič, organist v Dravogradu, g. Gregor Mali, župnik v Ajdovcu, župni urad v Št. Vidu nad Ljubljano, fr. Salvator Majhenič, frančiškanski organist v Ljubljani, g. Ciril Mohor, ravnatelj v Kranju, g. Franc Požun, organist v Žužemberku, g. Janko Koželj, organist v Horjulu, g. Rudolf Mecilošek, župni upravitelj v Paračinu. — Vsem p. n. darovalcem se najlepše zahvaljujemo in Bog Vam obilno povrni!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Razgovor o naši cerkveni glasbi bomo nadaljevali v prihodnji številki.

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga v obsegu 8 strani prinaša dr. Fr. Kimovčeve pesem za darovanje in obhajilo I. postno nedeljo, darovanjsko in obhajilno pesem za Marijino oznanjenje in Zdrava Marija, St. Premrlov »Pokropi mec in pesem za sklep duhovnih vaj. Posamezni izvodi po 2.50 Din, pri večjem naročilu po 2 Din. Današnji številki je priloženo tudi Kazalo 1937 in položnica za poravnavo naročnine za leto 1938.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivednost 60 Din letno. Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karl Čeč).